

Skogvern på Helgeland i Nordland – oppsummering av og kommentarer til høringsuttalelser til verneplan

Tilråding fra Fylkesmannen i Nordland om opprettelse av 21 naturreservater

Fylkesmannen i Nordland oversender med dette **oppsummering av høringsuttalelser og tilråding til opprettning av 21 naturreservater** i kommunene Grane, Hattfjelldal, Hemnes, Rana og Vefsn til Direktoratet for naturforvaltning for videre behandling.

Innledning

Det har under hele verneprosessen vært et nært samarbeid mellom miljøvern- og landbruksavdelinga hos Fylkesmannen, også under arbeidet med tilrådingen. Det har vært lagt til grunn av Fylkesmannen har et oppdrag om å utrede vern, men samtidig også har et oppdrag om å ta de initiativ som kreves næringspolitisk. Vi har vektlagt å skrive og konkludere som et helhetlig embete, det vil si å utarbeide ei tilråding som begge avdelingene kan stå bak.

For de fleste områdene har det vært enighet mellom avdelingene, men det finnes også områder der det har vært store verneverdier som taler for vern samtidig som det er betydelige skogressurser som taler for ikke-vern. I de tilfellene har Fylkesmannen kommet frem til en felles konklusjon, samtidig som de ulike interessene er drøftet nøye og vi har forsøkt å peke på konsekvenser ved vern/ikke-vern.

Det har vært enighet om at Holmvassdalen, fredet ved Kgl.res. 19.12.08, også skal være del av grunnlaget for mangeloppfyllelsen som knytter seg til dette verneforslaget. Videre er man enige om at mangeloppfyllelse (og ikke areal) skal være retningsgivende for vernebehovet. Det skal etterstrebes store sammenhengende verneområder med hensiktsmessig arrondering, og spesielt for Auster-Vefsna er dette lagt til grunn.

Vern av skog har i dag gått over flere faser, noe som gjenspeiler seg i enkelte høringsuttalelser. Frem til i dag her det vært følgende verneplaner:

- Verneplan for barskog Midt-Norge fase I, vedtatt i 1992. 13 naturreservater ble opprettet sør for Saltfjellet
- Verneplan for barskog Midt-Norge fase II, vedtatt i 2001. 8 naturreservater ble opprettet sør for Saltfjellet
- Verneplan for rike løvskoger, vedtatt i 2000. 27 naturreservater ble opprettet, 15 av disse ligger sør for Saltfjellet.
- Områder som har stått på vederlagsordningen: ett naturreservat opprettet i 2005.
- Frivillig vern av skog: to områder opprettet i 2007.
- Vern av skog på Statskog SFs grunn: ett naturreservat opprettet i 2008.
- Opprettning av nasjonalparkene (med tilgrensende landskapsvernområder) Børgefjell, Lomsdal-Visten og Saltfjellet-Svartisen. Inneholder også arealer med produktiv

skog. For Lomsdal-Visten ble det meste av skogen tatt ut, og det viktigste området overført til denne planen av hensyn til verneverdier og inngrep (Sirijorda).

Totalt er det i dag vernet ca 60 613 daa produktiv skog på Helgeland, noe som utgjør 2,6 % av den produktive skogen. For Nordland som helhet er ca 110 181 daa, ca 1,6 %, av all produktiv skog vernet.

I evalueringen av skogvernet i Norge argumenteres det innledningsvis for at det er nødvendig med vern av 10-30 % av den produktive skogen i Norge. Videre har NINA og Skogforsk en konklusjon om at 9,3 % av den produktive skogen i Norge er et minimum som må vernes for å sikre naturverdiene i den norske skognaturen. Etter en ny gjennomgang konkluderes det med at 4,6 % langt på vei framstår som et minimum, men det gjøres da forutsetninger om at skogbruket gjør de nødvendige miljøtiltak og at det bevisst legges til rette for bevaring av arts mangfoldet gjennom en bevisst forvaltning av de øvrige skogarealene.

Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) var signalet at skogvernet skal gjennomføres i tråd med anbefalingen fra evalueringen av skogvernet, men Stortinget vedtok ikke noe konkret arealmål for omfanget. Derimot ble det vedtatt at de verdifulle områdene skal vernes.

Miljø

Verneverdiene er utfyllende omtalt i utkast til verneplan som ligger vedlagt. Videre ligger det utfyllende informasjon i den såkalte Narin-basen som er tilgjengelig på www.borchbio.no/narin/

Et vern vil føre til at det blir forbud mot inngrep i form av hogst, hyttebygging, vegbygging, bygging av kraftverk, uttak av masser med mer, noe som vil ha positive virkninger og konsekvenser for naturmiljø og livsmiljø for mange arter.

Avveininger mellom miljø- og næringsinteresser

Fylkesmannen mener at skogvern er viktig også sett fra et næringsperspektiv. Vernet bidrar til å sikre mangfoldet i naturen noe næringslivet på sikt er avhengig av. Videre bidrar det til å bevare stedegent genmateriale gjennom vern og opprettholder viktige referanseområder for fremtiden. Det er viktig at vernet får et omfang som møter kravene til måloppnåelse. Imidlertid er det avgjørende at skogen også kan nyttes som den økonomiske ressursen den er, og det på en rasjonell måte.

Skogområder med stor verneverdi vil ofte være skogområder av stor økonomisk og næringsmessig betydning. I dette ligger det en latent konflikt mellom miljøinteressene og næringsinteressene ved vern av skog. Dette har ført til at Regjeringen har besluttet at skogvernet så langt det er mulig bør skje på statens grunn. På Helgeland er Statskog en betydelig og aktiv skogeier som utnytter skogressursene gjennom hogst og etablering av ny skog. Statskog har de siste fem årene gjennomsnittlig avvirket omkring 30 000 m³ årlig, og gjennomsnittet de siste 50 årene vært ca 66 400 m³. Nesten all slip (ca 50 %) leveres til Arbor i Hattfjellidal. Dette gjør at konfliktnivået ved vern på statens grunn er større på Helgeland enn i andre deler av landet.

Et betydelig skogsvegnett er en forutsetning for moderne skogsdrift. Denne aktiviteten gjenspeiles i betydelig grad i de forskjellige verneforslagene. Der er få, om noen, av de foreslåtte verneområdene som er uberørt av skogsdrift. Selv om Fylkesmannen ikke har et ønske om å inkludere områder med ungskog og fornyingsflater i avgrensning av

naturreservatene, er slike områder inkludert i forslagene. Dette for å sikre verneverdiene og etablere grenser som er enkle å finne igjen ute i marka.

De 21 områdene som i denne utredningen foreslås vernet utgjør i alt ca 182 011 daa med et produktivt skogareal på ca 67 621 daa og en stående kubikkmasse på ca 320 569 m³. I tillegg kommer vernet av Holmvassdalen med i alt ca 59 930 daa derav ca 4 200 daa produktiv skog og en stående kubikkmasse på ca 58 300 m³ og Lomsdal-Visten på 725 460 daa med 8 700 daa produktiv skog og en stående kubikkmasse på ca 70 260 m³. Dersom alle de foreslåtte områdene vernes vil den totale andelen vernet skog i regionen utgjøre omlag 5,9 % av det produktive skogsarealet på Helgeland som er beregnet til 2 325 748 daa. Om verneplanen for nordre Nordland vedtas slik Fylkesmannens tilråding er, vil det føre til at ytterligere 26 730 daa vernes, og 3,8 prosent av det totale produktive arealet i Nordland vil da være vernet. Dette er et stykke under det faglig anbefalte, selv om Helgeland ligger over minimum.

Holmvassdalen er nå vernet som naturreservat etter naturvernloven. Den er behandlet som separat sak og er derfor ikke med i denne rapporten. Fylkesmannen mener likevel det er naturlig å inkludere Holmvassdalen i de vurderinger som skal gjøres i forbindelse med behovet for skogvern på Helgeland. Den bidrar til betydelig mangeloppfyllelse og utgjør en ikke uvesentlig del av produktivt skogareal i regionen.

Indre Helgeland kjennetegnes et kulturskoglandskap som består av skog i alle hogstklasser, hogstflater/ungskog, og skogsveger som er brukt i forbindelse med hogst. Dette betyr at områder som i dag består av hogstflater/ungskog med lite stående kubikk, på sikt vil bli svært verdifulle da de er lett tilgjengelige. I Grane og Hattfjelldal er det foreslått vern av områder som ligger nært til kjøper av massevirke (Arbor). Denne nærheten gjør vern lite ønskelig lokalt både ut fra et lønnsomhetssynspunkt for virksomheten, men og ut fra et miljøsynspunkt (kort transport av virke).

Skogbruket skal av eget tiltak ta hensyn til miljøverdier i skogbruket (MiS-registreringer) slike som kantsoner mot vann, vassdrag og myr, spillplasser mv. For produktiv skog på statsgrunn i Nordland som helhet utgjør områder hvor det skal tas miljøhensyn 16 %. I områdene som vurderes for vern er tilsvarende tall 46 % som viser at det er større naturverdier her. Restriksjonene her er i utgangspunktet større og konfliktnivået mindre enn ellers.

Ved vern av skog vil det bli totalforbud mot hogst av tømmer og virke til trelastindustri, produksjon av bioenergi mv. Det finnes flere bedrifter i influensområdet som i ulik grad benytter seg av lokalt virke, og et eventuelt vern kan få negative konsekvenser også for dem i form av økt konkurranse og pris.

Norsk institutt for Skog og landskap har gjennomført en analyse av tilgjengelige skogressurser på Helgeland og vurdert hvilke konsekvenser et eventuelt vern vil få. I deres vurdering er det tatt utgangspunkt i områdene som er sendt på høring og i tillegg er verneforslaget for Lomsdal-Visten og Holmvassdalen inkludert. De understreker at estimatene er grove og bør brukes med forsiktighet.

Rapporten konkluderer med at den årlige avvirkingen vil bli redusert med ca 6 500 m³ i året. Dette er brutto reduksjon som ikke tar hensyn til at 46 % av disse arealene er helt eller delvis båndlagt gjennom MiS-registreringer, noe som gjør at tallet sannsynligvis må reduseres mellom 20 og 50 %. Videre reduseres tallet noe da områder er tatt ut, og at grensen er justert for en del av forslagene. Inkludert i dette tallet er også 0-områder, det vil si

områder som ikke er økonomisk drivverdig. Skog og landskaps beregning er en teoretisk beregning basert på et jevnt uttak av virke. Helgeland er i en situasjon der avvirkingen totalt sett vil kunne fordobles i løpet av 20 år pga nyplanting og fornying av avvirket skog. Lokalt har en derfor tatt til orde for at den reelle reduksjonen i avvirkingen er høyere enn tallet fra skog og landskap.

Om lag 70 000 daa produktiv skog er berørt av verneforslaget. Med fratrekk av MiS-områder og "Levende skogstandard", blir netto produktivt skogareal som blir berørt er i overkant av 42 000 daa. Dette tilsvarer en reduksjon i årlig avvirking mellom 4 000 og 10 000 m³. Mer nøyaktig anslag vil fremkomme gjennom oppdaterte skogbruksplaner.

Fylkesmannen har lagt mye arbeid i å avveie miljøinteresser og næringsinteresser i arbeidet med skogverneplanen for Helgeland. Det har vært viktig å sikre store sammenhengende verneområder i denne verneprosessen. På samme måte er det viktig å sikre at vernet ikke fører til at gjenstående ikke vernet skog ikke blir økonomisk drivverdig. Det er også gjort avveining mot regionale interesser og spesielt skogbrukets betydning for Grane og Hattfjelldal. Følgende områder har spesielt stor næringsmessig verdi i regionen: Auster-Vefsna, Bakomsmitt, Danielåsen, Geitklauvmyra, Sirijorda, Sirijordselva, Stovassåsen og Valmåsen. I en helhetlig avveining mellom verdiene er det konkludert med at Auster-Vefsna må vernes som et stort sammenhengende vernområde. I den videre prosessen er Danielåsen, Stovassåsen og Sirijordselva tatt ut av verneforslaget for å ivareta næringsinteressene. Den faglige diskusjonen videre har vært om Auster-Vefsna og Holmvassdalen til sammen oppfyller en så stor grad av ønskelige verneverdier at de andre foreslåtte naturreservatene, Bakomsmitt, Geitklauvmyra, Sirijorda og Valmåsen kan tas ut av verneplanen for å bidra til å sikre virkestilgangen i perioden frem til økt avvirking.

Etter en nøye vurdering har Fylkesmannen konkludert med at Geitklauvmyra tilrås tatt ut av verneforslaget. De tre andre har imidlertid store verneverdier som Fylkesmannen mener bør sikres gjennom vern.

Samfunnsmessige vurderinger av skogindustriens utfordringer

Helgeland er den viktigste skogregionen i Nord-Norge og har lange skogbrukstradisjoner. I tillegg til primærskogbruket med en årlig avvirking av bartrær på omlag 100 000 m³ (totalt inkludert løvskog ca 170 000 m³) har regionen en rekke bedrifter innen trebearbeidende industri. Av disse bedriftene er Bergene-Holm Nesbruket i Mosjøen og Arbor i Hattfjelldal direkte avtakere av virket i regionen. Sagbruket ved Nesbruket er nå lagt ned av Bergene-Holm konsernet. Det arbeides med å få etablert et nytt sagbruk i regionen for å sikre en lokal avtaker av skurtømmer. Et nytt sagbruk er viktig lokalt i forhold til sysselsetting og for å opprettholde kompetanse. Den største utfordringen i forhold til å kunne etablere et nytt sagbruk er tilgangen på skurtømmer i regionen. Det foreslåtte skogvernet vil føre til at en allerede marginalisert næring i regionen kan bli ytterligere marginalisert og at det blir vanskelig å opprettholde skogbrukskompetansen i regionen på sikt.

Som i de fleste verdikjeder er sysselsetting og verdiskaping lavest i primærleddet. Derfor er videreforedling en viktig sak lokalt, og spesielt for Hattfjelldal kommune der Arbor Hattfjelldal er lokalisert. Arbor Hattfjelldal er en hjørnesteinsbedrift i Hattfjelldal, og sysselsatte i 2007 ca 85 personer direkte da produksjonen var på topp. Dette utgjør 10 % av den voksne, yrkesaktive befolkningen i kommunen i aldersgruppen 15-74 år. En nedlegging av Arbor vil være svært alvorlig for Hattfjelldal kommune.

Arbor har overlevd tøff konkurranse i bransjen, og er i dag en av tre sponplatebedrifter i Norge. Det er lagt vekt på kvalitet i alle ledd av produksjonsprosessen, og bedriften

fokuserer sterkt på kundebehandling og samfunnsansvar. Bedriften leverer nisjeprodukter og innehar miljøsertifisering, noe som er viktige element i konkurransestrategien videre. For å styrke sin posisjon i markedet har Arbor rasjonalisert sterkt de siste tiårene og utnytter blant annet fortrinn fra skogproduksjonen gjennom eget biobrenselanlegg. I tillegg har Arbor tilgang på konsesjonskraft, noe som fører til at bedriften er godt posisjonert i forhold til rammebetingelsene på energisiden.

I 2007 var Arbors forbruk av massevirke på ca 91 000 m³. Deler av volumet er biprodukter til rimelig pris som har blitt hentet fra Nesbruket, men dette er redusert etter at sagbruksdelen ble lagt ned. Bedriften forventer at etterspørselen etter råstoff vil øke blant annet som følge av biobrenselanlegg som er etablert på svensk side av grensen. Bedriften er derfor bekymret for konsekvensene av det foreslåtte skogvernet når den lokalt viktigste leverandøren, Statskog SF, får redusert sin ressurstilgang og må redusere sin avvirkning.

Nedleggelsen av Bergene-Holm Nesbrukets sagbruksdel vil føre til at det lokalt vil bli mindre konkurranse om lokalt virke. Men siden de 50 000 m³ virke som Nesbruket benyttet er skurtømmer mens Arbor benytter massetømmer, konkurrerer de ikke i samme marked. Uten eget sagbruk i regionen vil tømmeret bli eksportert til sagbruk lengre sør i landet og Arbor vil også kunne få redusert sin tilgang på massevirke som følge av økt eksport av virke ut av regionen.

Skog og landskap og Nordlandsforsknings vurdering av konsekvenser

Skog og landskap og Nordlandsforskning utarbeidet rapporter som omtalte konsekvensene av et eventuelt skogvern. Disse var ferdige vinteren 2008/2009. Hovedkonklusjonene fra Skog og landskaps rapport er:

- Områdene som vurderes for vern, inkludert andre verneplaner som pågår eller er vedtatt i perioden arbeidet med skogvern på Statskog SFs grunn har pågått, utgjør omkring 7 % av Helgelands areal
- Brutto produktivt skogareal er 89 160 daa, og det utgjør 4 % av den produktive skogen på Helgeland. I volum utgjør dette 3,5 % av Helgelands totale volum.
- 46 % av det produktive skogarealet innenfor de foreslåtte verneområdene er dekket av nøkkelbiotoper, MiS-registreringer etc, mens det tilsvarende tallet for Helgeland generelt er 16 %. Dette viser at området som vurderes for vern har store naturverdier sammenlignet med Helgeland for øvrig.
- Årlig reduksjon i avvirkning for regionen anslås til 6 500 m³, men det pekes samtidig på at dette er et grovt tall. Sannsynligvis ligger tallet mellom 4 000 og 10 000 m³. Dette tallet er heller ikke justert for restriksjoner gjennom MiS-registreringer, nøkkelbiotoper etc, så det sannsynlige tallet vil ligge 20-50 prosent lavere.
- Det er i dag større etterspørsel etter tømmer i Midt-Norge enn avvirkning totalt, noe som vil si at det allerede i dag importeres tømmer. Økt vern vil sannsynligvis øke behovet for import på kort sikt.

Hovedkonklusjonene fra Nordlandsforsknings rapport er:

- Det har vært en stabil avvirkning de siste årene, og en betydelig del har gått til kjøpere i andre regioner.
- Arbor Hattfjelldal og Bergene-Holm Nesbruket har hatt en betydelig vekst både i produksjon og verdiskapning. Konkurranse om virke fremheves som en utfordring og begrensning.
- På grunn av finanskrisen og konjunkturførhold må man forvente lavere etterspørsel og verdiskapning framover. Alle kilder til redusert verdiskapning vil kunne utgjøre en trussel.

- Om hele reduksjonen i tilgjengelig virke faller på Arbor Hattfjelldal, vil det føre til en årlig reduksjon i aktivitetsnivået på mellom 3,5 og 5,7 % med tilsvarende resultatforverring. Det er imidlertid usannsynlig at all reduksjon faller på en bedrift.
- Ringvirkninger av skogbruket er av stor betydning i Helgelandsregionen, spesielt i Hattfjelldal.
- De volummessige virkningene av vern er mindre enn først antatt, men skogbruket og treindustrien ser ut til å møte økende utfordringer i forhold til økende konsentrasjon og konkurranse innenfor skogbruksvirksomheten generelt og økt konkurranse og prispress på virke.
- Det vil være viktig å få til et tettere samspill mellom aktører og ledd i verdikjeden regionalt som gjør det mulig å øke regionens andel av den samlede verdiskapningen.

Etter at utredningen ble laget er sagbruksvirksomheten ved Bergene-Holm Nesbrukets anlegg i Mosjøen lagt ned. Dette fører til at det pr dato er et redusert behov for virkesleveranser til skogindustrien i Nordland. Samtidig ser Fylkesmannen at nedlegging av Bergene-Holm Nesbrukets sag medfører at Arbor mister tilgang til rimelig virke (flis) som de har fått fra sagbruket i Mosjøen. Slik markedet er i dag kan dette medføre økte råvarekostnader for Arbor. Vern av skogarealer som ligger nær Arbor Hattfjelldal vil kunne føre til at fraktkostnadene fram til fabrikk stiger og dermed medføre økte kostnader for Arbor.

Fylkesmannen er orientert om at det utredes etablering av nytt sagbruk i regionen. Det arealet som foreslås vernet vil, inklusiv allerede gjennomført vern i Holmvassdalen og foreslått nasjonalpark i Lomsdal-Visten, medføre en reduksjon i årlig avvirkingsvolum mellom 4 000 og 10 000 m³ pr år i følge rapporten fra Skog og landskap. Dette utgjør 3 til 7 % av virkesbehovet til industrien før nedlegging av Nesbrukets sagbruk. Dette volumet utgjør ca 1/3 årsverk i primærskogbruket. Det er noe vanskeligere å anslå i forhold til gårdssager da størrelsen på disse varierer mye. Dette vil sannsynligvis utgjøre 3-6 gårdssager.

Reindrift

For reindriftsinteressene står områdevern i en noe annen stilling enn fysiske tiltak som kan få irreversible virkninger, for eksempel kraftutbygging. Vedtak om vern innebærer ikke at noen får tillatelse til bestemte former for bruk, utnyttelse eller inngrep, men vil derimot begrense mulighetene for fremtidig konkurrerende bruk av området, og formålet er å bevare naturverdiene.

I en tid hvor reindrift og andre samiske interesser er under press fra fritidsbebyggelse, vind- og vannkraft, vegbygging med mer, er det viktig å huske at områdevern kan være med på å opprettholde naturgrunnet for samisk kultur og næring. Vern av utmarksarealer kan styrke en bærekraftig samisk bruk av naturområder, noe som kan komme reindriftnæringen til gode både på kort og lang sikt.

Reindriften og andre samiske interesser har en rekke interesser som også kan bli begrenset ved et vern, noe som har ført til diskusjoner også i denne verneplanprosessen. Slik Fylkesmannens forslag foreligger, er det først og fremst søknadsplikten ved motorferdsel på barmark, start/landing med helikopter, oppsetting av hytter, gammer og gjerder og uttak av virke som har skapt konflikt.

Fylkesmannen mener at en del av disse konfliktene er løst gjennom unntak i verneforskriftene. Skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander tillates uten søknad i

alle reservatene. Det samme gjelder også uttak av bjørk til brensel og vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr.

I forslagene til verneforskrifter er motorferdsel på barmark, start og landing med helikopter og oppsetting av gjerder og andre midlertidige anlegg søknadspliktige. Dette vil medføre en del ekstraarbeid for de berørte samiske interesser, men Fylkesmannen vil presisere at det ikke er aktuelt å gi tillatelse til enkeltturer, men at det her legges opp til dispensasjoner av lengre varighet (for eksempel 5-årige) og som kan gjelde for flere verneområder.

Oppsetting av hytter, gammer og andre mer permanente tiltak er ikke omtalt i verneforskriften. Dette skyldes at områdene er relativt små og at behovet for nye anlegg vurderes som relativt små. I de fleste tilfellene bør det være mulig å finne alternative løsninger utenfor naturreservatene, men om det er spesielle forhold som vanskeliggjør dette vil sakene behandles etter den generelle unntaksparagrafen. Det vil bli lagt vekt på å finne løsninger som både reindriftsnæringen kan leve med, og som ikke er i konflikt med verneverdiene. Ved eventuelle søknader vil reinbeitedistriktets distriktplan tillegges vekt.

Under Fylkesmannens konsultasjon med berørte reinbeitedistrikter og samebyer, kom det klart fram at reindriftsnæringen måtte kunne drive som før uten restriksjoner. Reinbeitedistrikt/samebyer peker på at verneverdiene er der til tross for at de har drevet med reindrift/barmarkskjøring i lang tid, og at de dermed ikke utgjør noen trussel mot verneformålet. De mener det heller er på grunn av reindrifta at verneverdiene er der. Videre ble det pekt på at reindriften burde være en mer tydelig del av formålet, og gjennom å være det ikke underlegges begrensinger ellers i forskriften.

Fra Byrkije reinbeitedistrikt kom det forslag om at forskriften i stede for å være regulerende, burde inneholde en paragraf som gjorde det mulig for forvaltningsmyndigheten å gripe inn om det oppstår terrengskader som følge av reindriften. Fylkesmannen synes dette er en interessant vinkling, og ber overordnede myndigheter vurdere dette.

Energi

Statskog SF har kommet med opplysninger om at det er kartlagt totalt 37 potensielle kraftprosjekter innenfor de foreslåtte områdene. Til sammen er de 37 prosjektene anslått å kunne produsere 371,9 GWh strøm årlig.

Av de 37 prosjektene er 10 tatt ut gjennom grensetilpasninger eller at områdene i sin helhet er tatt ut fra verneplanen. Potensialet for disse 10 områdene er totalt 180,3 GWh. Av de 28 gjenstående prosjektene ligger 16 innenfor den delen av Vefsna nedslagsfelt som er foreslått vernet. Disse 17 prosjektene representerer 144,9 GWh i årlig produksjon, der to prosjekter (Unkerelva og Litle Fiplingdalselva) står for størsteparten av potensialet (til sammen 98,6 GWh).

Regjeringen har tilrådd vern av Vefsna (unntatt Gluggvasselva, Fisklauselva og Elsvasselva) og peker på at verneverdiene i vassdraget er til dels komplekse og ujevnt fordelt. For eksempel er det variasjoner i urørthet og tekniske inngrep i vassdraget. Olje- og energidepartementet (OED) tilrår at det etableres et prøveprosjekt med samlet vassdragsforvaltning i Vefsna. Planleggingen skal følge rammene i vanddirektivforskrifta og ses i lys av rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag, vernevedtaket for Vefsna og Vefsna som nasjonalt laksevassdrag. Ei samla planlegging kan åpne for mindre, skånsom kraftproduksjon i sidevassdrag der dette ikke i noen grad er i strid med verneverdiene. Alle aktuelle søknader skal konsesjonsbehandles, men ingen vil bli behandlet før den samlede planen for Vefsna er godkjent. OED presiserer at potensialet for mindre kraftverk i

vassdraget regnes som lite da nedslagsfeltet inneholder store urørte områder og verneverdier knyttet til disse.

Fylkesmannen vil presisere at det ligger store miljøverdier innenfor de gjenstående, potensielle kraftprosjektene i Vefsna som berøres av denne verneplanen, og på bakgrunn av dette mener vi det er svært begrensa muligheter for utbygging selv om stortingsproposisjonen åpner for det etter en samlet vassdragsforvaltningsplan.

Det er 11 gjenstående prosjekter med til sammen 46,7 GWh som vil bli stoppet om denne verneplanen vedtas. I følge Statskog SF er 15,25 av dette lite aktuelt å bygge ut på grunn av konflikter med friluftsliv og lokal motstand i Virvassdalen.

Fylkesmannen er klar over at dette isolert sett og lokalt kan være av betydning, men mener at verneverdiene her er så store at de bør prioriteres foran vannkraftutbygging. I forhold til de potensielle prosjektene som er tatt ut som utgjør 178,7 GWh, og ikke minst i forhold til det totale kartlagte potensialet i de 5 berørte kommunene, utgjør dette et relativt lite bidrag.

Husflid

Verneforskriftene skiller mellom samiske husflid og annen husflid. Dette er gjort med bakgrunn i rettigheter samisk befolkning har gjennom FN- og ILO-konvensjonen og førende nasjonal praksis.

I mange av områdene er det en glidende overgang mellom samisk husflid og annen husflid, og det har kommet mange innspill på at uttak av virke bør behandles likt. Fylkesmannen ser at dette kan være et vanskelig skille.

Forskriftene Fylkesmannen tilrår åpner for skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander. Fylkesmannen mener dette representerer stor betydning for den samiske befolkningen, samtidig som det etter vår mening ikke utgjør noen trussel mot verneformålet.

Vi ser at dette kan oppfattes som vanskelig for folk med annen etnisk tilhørighet da det ikke åpner for at de kan ta ut virke til tradisjonell husflid. Imidlertid mener vi at det innenfor et område med samiske rettigheter, ikke skal være diskriminering mellom de som bor der. Fylkesmannen mener derfor at det må vurderes om det skal stå uttak av virke til samisk husflid for den samiske befolkningen og andre som tradisjonelt benytter den tilsvarende ressursen. Dette vil etter vårt syn oppfattes som mer rettferdig og forståelig, samtidig som vi mener dette ikke vil være i konflikt med verneverdiene.

Jakt, fiske og friluftsliv

Områdene som forslås vernet er i ulik grad tilrettelagt og brukt til friluftsliv. I flere av områdene er det merka stier som er mye brukt.

Enkelte av områdene er på grunn av topografi lite brukt, og det er derfor heller ikke tilrettelegging i særlig grad. Fylkesmannen vurderer at de største friluftinteressene er knyttet til Raudvassåsen, Virvassdalen, Storelva-Stillelva, Sirijorda, Storveltia-Valmåsen, Mellingsdalen og Varnvatnet. Områdene brukes til jakt, fiske, fotturer og skiturer, samt plukking av bær og sopp. Også Auster-Vefsna er veldig verdifull med sine mange gode fiskeplasser (selv om den har ligget litt i ”dvale” etter at elva ble infisert av gyro).

I Virvassdalen, Langtjørnlia, Raudvatnet og Storveltia-Valmåsen er det pr. i dag åpne, lovlige snøskuterløyper som går gjennom verneforslaget. Fylkesmannen går inn for at eksisterende løyper skal kunne brukes også etter et eventuelt vernevedtak.

Totalt sett antas det at vern vil ha positive konsekvenser for friluftsliv ved at landskapsinngrep blir forbudt og arealer sikres for blant annet friluftsbruk.

Vernebestemmelsene vil ikke gi negative konsekvenser for jakt og fiske, men vil hindre for eksempel merking av nye stier, bygging av nye bruer og oppsetting av nye bygninger. Forskriftene vil også være til hinder for utvidelse av eksisterende hytter. Drift og vedlikehold av eksisterende stier, bruer, bygninger etc vil imidlertid være tillatt.

Vefsna var tidligere ei svært viktig lakseelv, og langs Auster-Vefsna ligger mange gode fiskeplasser. Disse har imidlertid vært lite brukt etter at laksetrappa i Laksforsen ble stengt i påvente av en gyrobehandling og fiskeplassene og tilkomststier har grodd igjen noe. Fylkesmannen har fått innspill på en rekke stier/fiskeplasser som bør kunne ryddes og vedlikeholdes, og mener at det bør åpnes for dette. Også drift og vedlikehold av laksetrappene i elva skal kunne skje.

Verneplanen

Bakgrunn for arbeidet

Gjennom nasjonale målsettinger og internasjonale avtaler har Norge forpliktet seg til å ta vare på vårt biologiske mangfold. I og med at ca halvparten av alle rødlista arter (sjeldne eller trua) i Norge er knyttet til skog, er vern av skog et viktig virkemiddel for å stoppe utryddelsen av det biologiske mangfoldet. Pr. i dag er i overkant av 1,5 % av det produktive skogarealet i Norge vernet, og det er anbefalt at dette økes til minst 4,6 %.

Vern av skog har de siste 15 årene vært prioritert i verneplanarbeidet i Norge. Grunnlaget for arbeidet har vært ”St.meld. nr. 68 (1980-81). Vern av norsk natur”, ”St.meld. nr. 46 (1988-89). Miljø og utvikling”, ”St.meld. nr. 40 (1994-95). Opptrapping av skogvernet fram mot år 2000” og ”St.meld. nr. 25 (2002-03). Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand”. Gjennom Stortingets behandling av Innst. nr. 150 (2001-02) og St.meld. nr. 25 (2002-03) ble det gått inn for en opptrapping av skogvernet, og dette skulle gjøres gjennom enten å verne statlig eide arealer eller gjennom frivillig vern. Statskog SFs styre vedtok i 2002 å stille arealer til rådighet for vern.

Fylkesmannen har fått et klart oppdrag knyttet til sikring av miljøverdier på skogarealer. Ut fra at Statskog er den viktigste leverandøren av virke til skogbasert industri i Nordland, ser Fylkesmannen samtidig at de næringsmessige konsekvenser ved vern av skog på statsgrunn kanskje er større i søndre deler av Nordland enn mange andre steder i landet. Med bakgrunn i dette ble det utarbeidet en konsekvensvurdering av effekter på det eksisterende næringslivet og en om samfunnsmessige konsekvenser av dette vernet

Fylkesmannen forslag til vern bygger på et klart oppdrag om at viktige biologiske verdier skal sikres gjennom vern av Statskog SFs arealer. Fylkesmannen har forsøkt å få fram konsekvenser av vernet i forhold til næringsliv og samfunn i et område hvor Statskog er en viktig leverandør av virke. Vernet foreslås i en region hvor det lokalt menes at det fra før er lagt store begrensinger på arealbruken gjennom nasjonalparkvern og vassdragsvern. Dette er grunnen til at en har prøvd å få fram et beslutningsgrunnlag for sentrale myndigheter som belyser andre samfunnsmessige konsekvenser av vern grundigere enn kravene etter naturvernloven. Fylkesmannen i Nordland mener utredningene gir et godt grunnlag for de sentrale beslutningstakerne.

Proessen

Det ble meldt oppstart for verneplanarbeidet i februar 2008. I mars samme år ble det opprettet ei referansegruppe bestående av:

- Ordførerne fra Grane og Hattfjelldal kommuner
- Nordland fylkeskommune
- To fra skogbruksnæringa (Arbor og Bergene-Holm Nesbruket)
- Reindriftsforvaltningen i Nordland
- Nordland Reindriftssamers fylkeslag
- Naturvernforbundet i Nordland
- Forum for natur- og friluftsliv (FNF)
- Statskog SF

Referansegruppa har vært involvert i arbeidet gjennom hele prosessen. Det har vært holdt tre møter; ett før oppstart, ett før utkast til høringsdokument ble oversendt Direktoratet for naturforvaltning for faglig gjennomgang og ett møte før Fylkesmannen nå sender sin endelige tilråding.

Våren og sommeren 2008 ble det gjennomført befaringer. På befaringene var medlemmene i referansegruppa invitert til å delta, og i tillegg berørte reinbeitedistrikt og kommunene som ikke sitter i referansegruppa. Det har også i den samme perioden vært avholdt møter med samtlige berørte kommuner, Nordland fylkeskommune, Naturvernforbundet i Nordland, reindriftsnæringa og reindriftsforvaltningen, Arbor Hattfjelldal, Namsskogan fjellstyre og NHO-Nordland.

Samiske interesser

Av samiske interesser har reinbeitedistriktene vært forsøkt involvert under hele prosessen. Foruten at distriktene har fått tilsendt både oppstartsmelding og høringsdokumenter, har det vært arrangert eget møte med reinbeitedistriktene under utarbeidelse av verneplanen og de berørte distriktene har vært invitert til befaringer for samtlige av reservatforslagene. Videre har reindriften vært representert i referansegruppa gjennom Nordland reindriftssamers fylkeslag og Reindriftsforvaltningen i Nordland.

På grunn krav om rask fremdrift i prosessen og derfor korte tidsfrister, har det vært vanskelig å vise stor fleksibilitet i det oppsatte befaringsprogrammet. Det har også vært arrangert møte med Områdestyret for reindrifta i Nordland i forbindelse med høringa.

Det ble gjennomført møte med Sametinget om behovet for konsultasjon før oppstart, hvor de ikke så behov for konsultasjon om saken på dette stadiet, men forbeholdt seg retten til å gjennomføre dette på et seinere tidspunkt. Under høringsprosessen har tre reinbeitedistrikt bedt om egen konsultasjon, noe Sametinget har bedt om at Fylkesmannen eller Direktoratet for naturforvaltning gjennomfører.

Fylkesmannen gjennomførte en felles konsultasjon med berørte reinbeitedistrikter og samebyer på Hattfjelldal hotell 13. mai 2009. Totalt møtte 5 reinbeitedistrikter og 1 svensk sameby, totalt 9 personer. Protokoll fra konsultasjonen ettersendes når den er godkjent av deltakerne. Det har ikke vært gjennomført noen egen prosess mot andre samiske interesser.

Endringer underveis

Innledningsvis ble 62 områder plukket ut for naturfaglige registreringer i et samarbeid mellom Statskog SF, Fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning. Disse ble i etterkant registrert av uavhengige konsulenter, og 26 av disse områdene ble frigitt på grunn av små verneverdier før det ble meldt oppstart av selve verneplanprosessen.

Etter utsending av oppstartsmelding ble det gjennomført møter og befaringer. Det ble ikke tatt ut områder på bakgrunn av kunnskap og innspill som kom fram i møtene, men det ble gjort justeringer av grenser på bakgrunn av inngrep og nye eiendomsgrenser som ble kjent under befaringer. Det ble også valgt å slå sammen nærliggende områder til storområder, dette gjelder Salomonbergan, Auster-Vefsna, Nordlia og Fagerlia som ble slått sammen til Auster-Vefsna og Storveltlia utvidelse, Valmåsen-Søråsen og det eksisterende Storveltlia naturreservat som ble slått sammen til Storveltlia-Valmåsen.

Høring

Verneplanen ble sendt på høring 14. desember med høringsfrist 15. mars. Totalt kom det 48 innspill, der to ikke hadde noen merknader til verneplanen og 46 hadde innspill. Disse er oppsummert og kommentert i de påfølgende avsnittene, og samtlige høringsuttalelser følger saken som vedlegg. I forbindelse med høringa ble det også arrangert folkemøter i Hattfjelldal, Grane, Namsskogan, Hemnes og Rana kommuner, og referat fra disse møtene ligger også vedlagt.

Oppsummering av høringsuttalelsene

Det har kommet inn 48 innspill til verneplanen. Av disse hadde *Statens vegvesen og Industri Energi* ingen merknader til konsekvensutredningen og verneforslagene.

Generelle merknader til saksgangen

Proessen

Arbor Hattfjelldal mener det er kjørt en god og grundig prosess.

Bjarne Johnsen, Hilding og Rannveig Kristensen, Roald Iversen og Stig-Jarle Kristensen peker på at de eier naboeiendommer til enkelte av verneforslagene. De er gjort kjent med forslaget ved en tilfeldighet. Et eventuelt vern vil få konsekvenser for deres utnyttelse av eiendommen, og de mener derfor å være berørte parter i saken. Bjarne Johnsen ber om at saken utsettes til han er orientert om verneforslaget. Grønnfjelldal grunneierlag, Hemnes kommune, Hemnes snøskuterforening, Kåre Nilsen og Rana Bonde og Småbrukerlag peker på at ikke alle grunneiere/rettighetshavere er orientert om verneforslaget og at dette er blitt kjent ved en tilfeldighet. Det vises her blant annet til rundskriv T-3/99 som setter krav til hvordan slike prosesser skal kjøres. Hemnes kommune viser også til tidligere prosesser der det har vært en uheldig praksis med å overse kulturspor, noe som har hatt uheldige konsekvenser. De mener også at behovet for dialog med publikum er undervurdert. Hemnes snøskuterforening mener verneforslaget i stor grad vitner om overkjøring av lokale interesser og medvirkningsmuligheter. Hemnes snøskuterforening og Hattfjelldal kommune mener få av innspillene fra møtene mellom Fylkesmannen og kommuner er tatt hensyn til. Hemnes snøskuterforening viser til at arbeidet begynte i 2005, og at det burde vært rikelig med tid til involvering. Rana Bonde og Småbrukerlag mener det er kritikkverdig at ikke alle berørte parter er orientert, og at det vil få store konsekvenser for grunneiere som mister tilgang på bakenforliggende skog.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen beklager at to private naboeiendommer ved Storelva-Stillelva og to private naboeiendommer ved Henrikstjønna ikke er fanget opp og tilskrevet tidlig i prosessen. Imidlertid vil vi peke på at både oppstart, høring og folkemøter har i henhold til rundskriv og lovverk blitt annonsert i lokal og regional presse. Da det er

sterkt press på fremdrift i denne prosessen, og det formelt er gjennomført korrekt, vil ikke prosessen stoppes inntil disse har fått uttalt seg ytterligere. Fylkesmannen har lagt stor vekt på å løse problemstillingene knyttet til disse eiendommene i endelig forslag til vern.

Prosesen knyttet til medvirkning er drøftet i referansegruppa og har fått tilslutning fra denne. I forhold til innspill fra møter med kommunene og andre, er disse tatt hensyn til så langt det er rom for dette innenfor gjeldende føringer. Det er ikke alltid Fylkesmannens oppdrag er forenelig med lokale ønsker, og å bli hørt er ikke det samme som å få fullt gjennomslag for sine innspill.

Byrkije reinbeitedistrikt, Ildgruben reinbeitedistrikt, Nordland reindriftssamers fylkeslag, Områdestyret for reindrifta i Nordland og Voengel Njarke reinbeitedistrikt (RBD) mener prosessen har gått for fort fram og at det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til samiske interesser og rettigheter. Samiske interesser er i liten grad involvert under veis, og det er tatt lite hensyn til deres innspill. Byrkije RBD mener det er uklarheter knyttet til vernestatus, omfang og bestemmelser. Områdestyret oppfordrer alle berørte reinbeitedistrikt og svenske samebyer til å kreve konsultasjon, noe de tre reinbeitedistriktene har gjort. Videre peker Byrkije reinbeitedistrikt og Områdestyret for reindrifta i Nordland på at reindriften kun er en del av og ikke representerer hele den samiske befolkningens interesse.

Fylkesmannens kommentar: Prosessen har hatt korte tidsfrister, men vi mener vi har klart å inkludere berørte parter innenfor de tidsrammene vi har hatt. Det har vært en lang prosess i forkant av selve oppstarten med utvelgelse av potensielt viktige områder og naturfaglige kartlegginger av disse områdene i etterkant. Reinbeitedistriktene har vært invitert til møte om saken, og Jillen-Njaarke, Ildgruben og Byrkije reinbeitedistrikter og Grans sameby deltok. I tillegg har Voengel-Njarke og Byrkije reinbeitedistrikter deltatt på befaringer.

Vefsn kommune reagerer på at Sirijorda er foreslått som reservat i og med at det ble tatt ut av arbeidet med Lomsdal-Visten. Dette virker som en omkamp. Også Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune peker på at det er uheldig at områder som har blitt vurdert tidligere vurderes på nytt. De mener dette gir en følelse av omkamp og er uheldig for forståelsen av myndighetenes arbeid med naturvernsaker.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen ser at det er lite tilfredsstillende om områder blir vurdert på nytt og på nytt. Vi mener imidlertid ikke at det er tilfellet i denne saken. Når det gjelder Sirijorda, viser vi til vårt brev til DN av 15.06.04 angående justering av utredningsgrensen øverst i Eiterådalen. Her foreslår Fylkesmannen for DN å ta området ut av nasjonalparkplanen, og isteden tas inn i vurderingen av utvidet skogvern på statsgrunn. Dette begrunnes med inngrep som ikke er forenelig med et nasjonalparkvern. Området har samtidig så store biologiske verdier at naturreservat er den verneformen som ivaretar dette best.

Hattfjelldal kommune forutsetter at referat fra møter følger saken, og Hemnes kommune ber om at Fylkesmannens innstilling oversendes kommunen når den er klar.

Fylkesmannens kommentar: Alle referater vil i tillegg til samtlige høringsinnspill følge saken videre fra Fylkesmannen. Videre vil kopi av vår tilråding sendes alle som er berørt eller som har kommet med innspill i saken.

Nordland fylkeskommune ber om at Fylkesmannen og DN tar hensyn til innspill fra Sametinget.

Fylkesmannens kommentar: Sametinget er sentral høringspart og deres uttalelse er sendt til DN.

Kunnskapsgrunnlaget

Helgeland museum mener de faglige begrunnelsene er godt dokumentert og svært overbevisende.

Bjarne Johnsen og Kåre Nilsen, mener det er lite troverdig at ikke registratorer og de som har utarbeidet utkastet til verneplan har fanget opp flatehogster og andre inngrep.

Hattfjelldal kommune stiller spørsmålsteget ved kunnskapsnivået og faktagrunnlaget som er utgangspunkt for verneplanen, og peker på at landskapet er et resultat av lang tids skogbruk og at verneverdiene vil forsvinne ved fredning. Håkon Økland m.fl. og Steikvassely hytteforening stiller spørsmål ved seriositeten til undersøkelsene. De peker på at området er beskrevet som urørt, mens det finnes en større flatehogst, det har vært hugget i gamle dager og det finnes andre nyere inngrep.

Fylkesmannens kommentar: Den miljøfaglige utredningen som er gjort er ut fra Fylkesmannens vurdering god når det gjelder de biologiske verdivurderingene. Samtidig ser Fylkesmannen at det kan være svakheter knyttet til oversikt over inngrep, avgrensinger m.m. Dette er elementer vi har søkt å fange opp ved gjennomføring av grundige befaringer. Statskog som grunneier har kommet med en grundig vurdering av de enkelte områder og det er kommet fram opplysninger gjennom høringen. Totalt sett gir dette et godt beslutningsgrunnlag for Fylkesmannens endelige forslag.

Jan Gunnar Sande peker på at det er tatt utgangspunkt i den gamle rødlista i høringsdokumentet. Han mener derfor at antallet rødlistearter er høyere enn det er beskrevet i høringsdokumentet.

Fylkesmannens kommentar: I innledningen er det ved en feil referert til den gamle rødlista fra 1998. Registreringene er gjort i henhold til den nye rødlista fra 2006, samt at registreringer gjort før den nye rødlista kom er oppdatert i forhold til den nye. Antall rødlistearter er derfor korrekte.

Registreringene og verdisettingene

Hemnes snøskuterforening mener registreringene er svært mangelfulle og er kritiske til at det ikke har vært brukt lokalkjente grunneiere under kartleggingen.

Fylkesmannens kommentar: Registreringene er gjennomført av noen av Norges beste feltbiologer, og representerer et minimum av hva som finnes innenfor de foreslåtte områdene. Lokalkjente grunneiere er brukt i og med at Statskog var med å plukke ut områdene som var aktuelle og har bidratt med sine kunnskaper om områdene. I tillegg kunne andre lokalkjente helt klart ha bidratt til flere opplysninger om områdene.

Naturvernforbundet peker på at det i Holmvassdalen ble funnet mange rødlistearter somrene etter at registreringene var gjort. Årsaker til dette er blant annet forskjellige somre (tørt/vått) som gav ulikt potensial for å finne sjeldne arter. De mener at det bør være et stort potensiale for å finne flere trua og sjeldne arter i de områdene en vurderer her, og at verdisettingen og mangeloppfyllelsen bør vurderes på nytt og oppjusteres.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener ikke det er grunnlag for å foreta ei ny verdivurdering eller vurdere mangeloppfyllelsen på nytt. Verdisettingen er gjort på grunnlag av en standard metodikk, der mange forskjellige variabler danner grunnlaget for verdivurderingen. I Holmvassdalen ble tilsvarende problemstilling tatt opp, uten at det ble gjort en oppgradering av verdien etter mange nye funn av rødlista arter.

Statskog SF stiller spørsmål om hvordan en vurderer mangeloppfyllelse i forhold til det produktive arealet i de foreslått verna områdene. De peker på at det synes vanskelig å vurdere mangeloppfyllelsen for annet enn det totale arealet. De mener også at det burde vært gjort en mangelanalyse for skog som er inkludert i verneplanen for Lomsdal-Visten og i områder som er overført til andre planer.

Fylkesmannens kommentar: Mangeloppfyllelsen er gitt ut i fra verneforslaget som helhet og de områder som det jobbes med i denne verneplanen. Områder som er overført til andre verneplaner (Blakkådalen og Glomdalsvatnet) er vurdert i forhold til mangeloppfyllelse i sine rapporter.

Mangelanalysene

Naturvernforbundet mener at mangelanalysen utarbeidet av NINA og Skogforsk er feilaktig, der den største mangelen, genuin urskog, ikke er tatt med da den nesten ikke finnes i Norge. Vefsn kommune mener at det ikke er dokumentert at vern av Sirijorda dekker inn naturtyper som ikke allerede er verna i Lomsdal-Visten/Skjørlægda.

Fylkesmannens kommentar: Når det gjelder mangelanalysen forholder Fylkesmannen seg til de gjeldende rapportene fra NINA og Skogforsk. Om Naturvernforbundet mener de ikke er tilfredsstillende må det tas opp med DN som oppdragsgiver.

Konsekvensvurderingene

Nordland fylkeskommune ber om at det blir gjennomført en analyse av de samlede samfunnsmessige konsekvenser av det foreslåtte verna og tidligere verneplaner.

Fylkesmannen viser til konsekvensvurderinger gjennomført av Skog og landskap og Nordlandsforskning.

Statskog SF mener det er feil at rapportene som beskriver konsekvensene sammenligner produktivt skogareal som foreslås verna opp mot det totale produktive arealet i Nordland. Da vil dette utgjøre en liten andel, mens Helgeland er skogbruksmessig et avgrensa område og konsekvensene blir større.

Fylkesmannens kommentar: Rapportene bygger hovedsakelig på Helgeland som område, men det er i tillegg gjort en sammenligning med hele Nordland.

Arbor Hattfjelldal peker på at konsekvensrapportene som er laget bygger på overslag og at en nøyaktig konsekvens av verna er vanskelig å fastslå. Vefsn kommune og Helgeland regionråd mener tallene som konsekvensvurderingen bygger på er feil, og at utredningen derfor ikke gir noe korrekt bilde av hvor stor del av den produktive barskogen som fredes.

Fylkesmannens kommentar: Skog og landskap er den institusjonen med best oversikt over skogressursene i Norge. De har brukt taksttall fra Statskog SF. Det er aldri mulig å fastsette nøyaktig kvantum skog som kan avvirkes. Det er alltid usikkerhet knyttet til total volum stående kubikkmasse. Det er også usikkerhet knyttet til arealer som ikke kan høstes i henhold til Levende skog-standarden. Fylkesmannen mener tallene fra Skog og landskap gir et tilstrekkelig godt grunnlag for vurderingene.

Rana kommune krever at det utarbeides konsekvensutredninger knyttet til næringsinteresser, reiseliv, reindrift og friluftsliv for områdene Almlia, Henrikstjønnå og Virvassdalen før beslutningen tas. Områdestyret for Nordland opprettholder et krav om konsekvensutredning for reindrifta.

Fylkesmannens kommentar: Etter forskrift om konsekvensutredning av 01.04.2005 skal hvert vernetiltak vurderes etter arealkrav for konsekvensutredning uavhengige av hverandre (§ 2c). Selv om vi hadde vurdert områdene innenfor hvert reinbeitedistrikt, eller de ulike delplanene samlet, ville ikke det utløst krav om konsekvensutredninger da arealene ikke er store nok.

Hattfjelldal kommune peker på at utkastet til verneplan ikke besvarer spørsmål rundt konsekvensene for samiske aktiviteter og rovdyrproblematikk (gjeting) med tilhørende motorferdsel. Helgelandskraft mener konsekvensvurderingene i forhold til kraft er svært mangelfulle da den ikke nevner konsekvensene for større prosjekter i Vefsnas sidevassdrag dersom det blir åpning for det ved et eventuelt vern av Vefsnå. Nordland reindriftssamers

fylkeslag mener det ikke er gjort en avveining mellom naturfaglige interesser og konsekvenser for reindrifta.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener grunnlaget som ligger i høringsdokumentet og det som er kommet fram under møter og selve høringen er tilstrekkelig som beslutningsgrunnlag

Naturvernforbundet stiller spørsmålstegn ved beregningene av produktiv skog, blant annet mener de at utkast til verneplan sier at det er 61,1 km² produktiv skog i Lomsdal-Visten. Beregninger for Holmvassdalen viste at Statskogs anslag av produktiv skog var alt for høyt, og tallene i denne prosessen må justeres i forhold til det. Videre mener Naturvernforbundet at de som har gjort ”konsekvensvurderingen ved ikke-vern” ikke har den nødvendige kompetansen. De peker på at rapporten mangler vurderinger av konsekvenser for spesialiserte arter og arealkrevende naturskogsarter, konsekvenser for privatskogbruket om en ikke oppfyller verneønsket på statsgrunn og konsekvenser om dette ikke gjøres mest kostnadseffektivt ved å verne de mest verdifulle områdene.

Fylkesmannens kommentar: Høringsdokumentet tar utgangspunkt i hele Nordland, og 61,1 km² gjelder for både Lomsdal-Visten og Sjunkan-Misten. 8 700 daa ligger i Lomsdal-Visten.

Når det gjelder rapportene fra Skog og landskap, ser vi at de har hull i forhold til enkelte vurderinger. Rapportene har vært svært forsinket, og nå er det dessverre ikke rom for å gå flere runder.

Statskog SF bemerker at alle MiS-figurer har undertekst, og i enkelte av dem er det åpnet for et begrenset uttak under visse forutsetninger. De mener at dette ikke framkommer, og at betydningen av skogvern derfor er undervurdert. Videre er det to hensynsområder (Virvassdalen og Storelva-Stillelva) hvor Statskog skal ha laget en helhetlig plan før eventuell skogsdrift settes i gang. De mener det er feil at man i sin helhet gjør fradrag for disse arealene.

Fylkesmannens kommentar: I Skog og landskaps rapport er det i avsnittet som vurderer faktorer som påvirker virkesflyten anslått hvor stor reduksjon vernet vil ha på årlig avvirkning. Skog og landskaps rapport er en nyere rapport enn HiNT-rapport 74 fra 2006 som bygger på det samme faktagrunnlaget, oppdaterte utredningsområder og levende skog standarden. Den sier at avvirkningen reduseres med ca 6 500 m³ pr år om en ikke tar hensyn til fradrag. De skriver videre at anslått avvirkning blir mindre enn dette da det skal tas hensyn til MiS-figurer med mer. De har ikke kommet med et eksakt tall, men sier at reduksjonen vil ligge mellom 20 og 50 %. Hvor stor reduksjonen er vil avhenge av underteksten på MiS-figurene.

Hattfjelldal kommune viser til HiNT-rapport nr. 74 fra 2006, som sier at et skogvern kan få store konsekvenser for skogindustrien.

Fylkesmannens kommentar: Vi kjenner denne rapporten, og har brukt den i de tilfeller den har vært relevant. Denne rapporten er basert på de samme takstene som Skog og landskap har brukt, men rapporten fra HiNT tar utgangspunkt i mange flere foreslåtte verneområder og areal som ikke er oppdaterte i forhold til denne verneprosessen og kan derfor ikke brukes ukritisk.

Helgelandskraft peker på at det for noen år siden ble gjort en kartlegging av kraftressursene i sidevassdragene til Vefsna. Her er det flere interessante prosjekt, flere av dem så store at de ikke kan betegnes som småkraft. Om et vern av Vefsna åpner for utbygging i sidevassdragene, så vil dette skogvernet stoppe det. Skogvernet vil for dem bety det samme som et fullt vassdragsvern. Dette er ikke belyst i høringsdokumentet. Videre reagerer de på

at det skrives at det er kun i Almlia det foreligger konkrete planer og viser til at de ville hatt det i Auster-Vefsna om det ikke var sagt at Vefsna skulle vernes i Soria Moria erklæringen.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen har tatt utgangspunkt i at Vefsna blir verna, noe det på skrivende stund er enda større sannsynlighet for at det blir i og med at det er lagt fram en stortingsproposisjon om dette. Med et vern vil det normalt ikke åpnes for småkraftverk og prosjekter som er større enn dette. I stortingsproposisjonen er det lagt opp til at en skal fristilles fra grensa på 1 MW som maksimal installert effekt. Det presiseres imidlertid at det skal være differensiert forvaltning og at forvaltningen skal skje i lys av vanndirektivforskriften og rikspolitiske retningslinjer for vassdrag, vernevedtaket for Vefsna og Vefsna som nasjonalt laksevassdrag. Det presiseres at Departementet mener potensialet for små kraftverk i Vefsna er lite da nedslagsfeltet inneholder store områder med urørt natur og store naturverdier. Kartleggingene i forbindelse med skogvernet har også vist store verdier, og Fylkesmannen anser det derfor som lite sannsynlig at det vil gis tillatelse til utbygging her, uavhengig av opprettelse av naturreservat.

Lovgrunnlaget

Hattfjelldal Arbeiderparti og Nordland reindriftssamers fylkeslag mener at naturvernloven ikke gir adgang til å svekke samiske interesser, og peker på at samene er anerkjent som rettighetshavere med større rettigheter enn staten. Hattfjelldal Arbeiderparti mener også at samene blir satt i en vanskelig situasjon når de blir presset til å bli kriminelle i forhold til sine rettigheter som å ta ut virke til samisk sløyd, bygging av kåter og generelt uttak av emner ellers.

Fylkesmannens kommentar: Stortinget har bestemt at arealvern er en av virkemidlene Norge skal bruke for å stoppe utryddingen av arter, og i den forbindelse er det en mal for hvordan verneforskrifter skal utformes. Denne malen utvikles kontinuerlig i forhold til samfunnets utvikling, og forskriftene er hjemlet i naturvernloven.

Samerettsutvalget II (SRU II)

Arbor Hattfjelldal, Grane kommune og Hattfjelldal kommune mener at prosessen må stoppes inntil det har kommet en avklaring av SRU II. Det er usikkert hvordan konsekvensene av en ny forvaltningsmodell blir, og det påstås at det i verste fall kan det være snakk om dobbelt skogvern.

Fylkesmannens kommentar: Det vises til "NOU 2007:13 Bind B. Den nye sameretten. Utredninger fra Samerettsutvalget. Del III – Utvalgets vurderinger og forslag, kapittel 16-24". I kapittel 20.5.6.2 og 20.5.6.5 er båndlegging av verneprosesser som omfatter naturreservat omtalt, og et enstemmig samerettsutvalg mener at det ikke er behov for å stoppe disse verneplanprosessene.

Annet

Hattfjelldal kommune stiller seg bak Arbor Hattfjelldals uttalelse. Kåre Nilsen stiller seg bak Bjarne Johnsens uttalelse.

Naturvernforbundet i Nordland og Norges Naturvernforbund har gitt felles uttalelse. De er referert som Naturvernforbundet i dette dokumentet.

Generelle merknader til verneforslaget

Følgende høringsinstanser har generelle kommentarer til verneforslaget:

Verneplanen som helhet

NOF Nordland er positiv til opprettelse av alle de 28 foreslåtte områdene. FNF-Nordland mener skogvern er et viktig og nødvendig arbeid for å stoppe tap av biologisk mangfold og støtter derfor planen. De mener varierte og artsrike skoger er viktig for naturopplevelse og friluftsliv. Også Naturvernforbundet mener at områdene som er på høring har høy rekreasjons- og opplevelsverdi og peker på at all hogst vil være med på å senke denne opplevelsen. De mener at Norge har store problemer med å ivareta og sikre mangfold av arter og skogtyper i tilstrekkelig grad til å hindre at de kommer på rødlista eller utrykkes om ikke gjenværende skog vernes. De mener derfor at alle områdene i denne planen må vernes, og spesielt de med verdi *** eller ****dekker opp så store mangler at de ikke kan tas ut.

Varntresk grendelag peker på at dette er meget populære friluftsområder som brukes til naturopplevelse og rekreasjon, og mener dette vil bli vanskelig etter et eventuelt vern.

Fylkesmannens kommentar: Verneforskriftene setter ikke begrensinger på tradisjonelt, ikke-motorisert friluftsliv.

FNF-Nordland, Jan Gunnar Sande og Naturvernforbundet mener det er bra at det nå tas initiativ til vern på Statskogs grunn. Her har skogen vært drevet hardt i mange årtier, og for å ta vare på de siste områdene med gammelskog og stoppe utrydding av det biologiske mangfoldet er det avgjørende at disse områdene vernes. Helgeland museum er positiv til opprettelsen av alle områdene, og mener at områder med liten eller middels verdi for skogbruket bør være uproblematisk å verne. De mener også at dette er i tråd med Stortingets målsetting. Naturvernforbundet mener at dette forslaget utgjør en liten del av den produktive skogen i regionen. Videre mener de at det er en sterk overdrivelse at dette er avgjørende for skogindustrien. De etterspør videre hvorfor det ikke er satt ”ingen konsekvens for skogbruket” på enkelte av lokalitetene da det er åpenbart at dette gjelder flere. Her vises det for eksempel til uttalelser fra Statskog angående Indre Pantdalen, hvor det sies at de aldri skal hugge.

Naturvernforbundet mener også at Statskog har drevet rovdrift på skogen i lengre tid, og at svært store arealer med hogstflater/ungskog/monokulturer må betegnes som økologiske katastrofeområder. Det er viktig at resten av gammelskogen vernes for å oppfylle den nasjonale målsettingen om at det skal forekomme livskraftige bestander av alle arter der de forekommer. Naturvernforbundet peker også på at elgbestanden i regionen bør reduseres kraftig da den er for stor og beiter ned osp, selje og rogn som er viktige verter for mange lavarter.

Naturvernforbundet mener at en må prioritere de mest verdifulle områdene. Om en ikke verner de mest verdifulle områdene, må det større arealer til for å dekke opp de samme manglene.

Byrkije reinbeitedistrikt er i utgangspunktet positive til vern da dette sikrer områdene de bruker til reindrifta mot inngrep, men samtidig vil det føre til at de blir avskåret fra en del rettigheter. Et vern vil føre til større press på områdene som ikke er verna.

Fylkesmannens kommentar: Mange av konfliktene mot reindriftnæringa er løst da det kom nye retningslinjer for verneforskrifter i perioden denne verneplanen var ute på høring. Dette er omtalt i senere avsnitt.

Nordland fylkeskommune tar den foreslåtte verneplanen til orientering. De ber om at det for Sirijorda, Geitklauvmyra, Danielåsen, Storvassåsen, Auster-Vefsna, Mellingsdalen, Litle Fiplingdalselva, Bjerkadalen og Storelva-Stillelva blir tatt hensyn til kommunens merknader

for å oppnå en god balanse mellom bruk og vern. De ber Fylkesmannen om å gå i en ny dialog om vern, verneform og grenser.

Fylkesmannens kommentar: Innspill fra kommunene er vektlagt og vurdert opp mot verneverdier og andre interesser. Det vises her til omtale av de enkelte områdene.

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag har forståelse for vern, men mener at forskriftene må tilpasses lokale forhold så tradisjonelle aktiviteter fortsatt kan drives.

Fylkesmannens kommentar: Forskriftene vil tilpasses lokale forhold så langt det er mulig.

Helgeland regionråd og Vefsn kommune peker på at dette ikke er et konfliktfritt vern til tross for at det er på Statsgrunn. De berørte kommuner og lokalbefolkning spurt hva de synes om dette vernet. Hattfjelldal kommune mener det ikke er mindre konfliktfylt å verne på Statskogs grunn i og med at Statskog SF eier 90 % av grunnen i kommunen. Hemnes kommune peker på at det har vært stor lokal motstand mot vernet på de steder

Fylkesmannen har hatt folkemøter. Varntresk grendelag mener det er nok vern nå, og protesterer mot verneplanen. De sier at den som har bestemt at det ikke blir konflikter når en verner på Statskogs grunn har undervurdert lokalbefolkningens kampvilje. De forlanger at dette skal behandles politisk. På folkemøte i Hattfjelldal 03.02.08 ble det pekt på at dette er et omfattende vern som går ut over folks trivsel. På samme måte ble det i Hemnes 11.02.09 sagt at verneforskriftene bare tilpasses de tilreisende, og ikke lokalbefolkningen. Nordland reindriftssamers fylkeslag mener det ikke legges opp til den frivilligheten som er omtalt i St.meld. 25 (2002-2003).

Fylkesmannens kommentar: St.meld. 25 (2002-2003) sier at framtidige verneprosesser skal foregå etter to hovedformer: vern av statsgrunn og frivillig vern. Dette gjelder i forhold til grunneier, og ikke i forhold til "omgivelsene" ellers.

Bakgrunnen for at stortinget har gitt oppdrag om at vern skal utredes på statseid grunn og ved frivillig vern er at en ønsker å sikre verneverdiene på en måte som gir mindre konflikter. I utgangspunktet er statlig vern av statsgrunn mindre konfliktfylt enn statlig vern av privat grunn. Fylkesmannen i Nordland er klar over at den store andelen statsgrunn i Nordland, og Statskogs viktige rolle ved levering av virke til industrien i fylket, medfører større interessekonflikter enn i andre regioner i landet. Dette er grunnlaget for at Fylkesmannen har gjennomført mer omfattende utredninger enn vanlig ved skogvern på statens grunn. Dette endrer imidlertid ikke oppdraget om utredning av vern som Fylkesmannen har fått.

Områdestyret for reindrifta i Nordland er kritisk til etablering av vern i henhold til verneplanen da dette vil føre til at reindrifta mister mange av sine rettigheter ved at de blir søknadspliktige. Søknadsplikten medfører merarbeid og kan føre til at samene blir nektet å gjennomføre nødvendige arbeidsoperasjoner. Også Voengel Njarke reinbeitedistrikt er sterkt uenig i at områdene skal fredes siden dette er den strengeste verneformen og det vil få dramatiske følger for deres muligheter for å videreføre samiske næringer.

Fylkesmannens kommentar: Vi viser til avsnittet om forskrifter, samt kap. 20.1.1 i "NOU 2007:13 Bind B. Den nye sameretten. Utredninger fra Samerettsutvalget. Del III – Utvalgets vurderinger og forslag, kapittel 16-24". Dette avsnittet peker blant annet på at arealvern står i en annen stilling enn irreversible tiltak som kan få virkninger for bruk av grunn og ressurser. En viktig forskjell er blant annet at vedtak om områdevern ikke medfører at noen får tillatelse til bestemte former for bruk, utnyttelse eller inngrep, men tvert i mot vil begrense mulighetene til framtidige inngrep i området. Dette kan være med på å opprettholde naturgrunnlaget for samisk kultur.

Hattfjelldal kommune peker på at statsministeren har sagt at jobb nr. 1 i forbindelse med finanskrisen vi nå opplever er å sikre arbeidsplasser. Å båndlegge arealene på denne måten er å gå motsatt vei i og med at grunnlaget for arbeidsplasser og sysselsetting reduseres.

Hattfjelldal kommune har gjentatte ganger fått båndlagt arealer ved vern, og også nå går det flere prosesser parallelt. Denne bit-for-bit-politikken gjør det vanskelig å styre langsiktig.

Vefsn kommune mener at kommunen og Helgeland har bidratt tilstrekkelig til vern. Hemnes kommune er bekymret for det omfattende verneforslaget, da det vil gi store begrensinger for dagens og fremtidens bruk.

Helgeland regionråd peker på at det har skjedd en omlegging av skogbruket hvor det nå tas mer miljøansvar. De mener dette er tilstrekkelig og at det dermed ikke er behov for vern.

Eksisterende ressursutnyttelse

Lillian Sæterstad peker på det er økende bruk av utmarksbeite i Hattfjelldal, og at det har vært plukkhogst i mange av områdene frem til det ikke var økonomi i dette ganske nylig.

Varntresk grendelag peker også på at området har vært brukt til beite i lang tid, og vil bli det også i framtida. I den forbindelse kan det være behov for tekniske hjelpemidler.

Fylkesmannens kommentar: Verneforskriftene legger ikke begrensinger på beiting innenfor områder som eventuelt blir verna. Videre er det åpning for oppsetting av gjerder, samt visse muligheter til nødvendig næringsmessig motorferdsel.

Areal

Statskog SF oppfatter at Fylkesmannen mener at "Fjellbjørkeskog i marmor-områder i Nordland og Troms" generelt dekker fjellbjørkeskog på kalkrik grunn. De bemerker at mangelanlysene ikke kvantifiserer behovet for vern av de ulike typene, og at det i for stor grad er opp til vernemyndighetene om det er nok eller for lite. De mener at vern av fjellbjørkeskog bør begrenses til Nordland nord for Saltfjellet da Helgeland også har mye annet vern.

Fylkesmannens kommentar: Kalkbjørkeskog-marmor type er en meget sjelden skogtype som oftest dekker små arealer. I velutviklet tilstand er den kjent fra noen få områder på indre Helgeland. Denne skogtypen opptrer på grunnlendte marmorrygger, og kan ikke sammenlignes med høgstaudebjørkeskog generelt. To viktige områder for denne skogtypen er Raudvassåsen og Storelva-Stillelva. I og med at denne skogtypen er så sjelden og stort sett er begrenset til indre Helgeland, kan ikke vernet av fjellbjørkeskog begrenses til nordlige deler av fylket.

Hattfjelldal kommune sier at de i dag har verna 27,7 % av kommunens landareal og 4,2 % av det produktive skogarealet. Ved full gjennomføring av dette vernet vil andelen være oppe i henholdsvis 32,5 % av totalarealet og 25 % av det produktive skogarealet.

Fylkesmannens kommentar: Hattfjelldal kommune har i følge HiNT-utredning 74 (2006) et produktivt skogareal på 456 000 daa. Eksisterende produktiv skog som er vernet er ca 13 300 daa, og ca 33 000 daa av den produktive skogen vurdert i denne verneplanen ligger i Hattfjelldal. Dette tilsier at ca 2,9 % er vernet, og at 7,2 % foreslås vernet. Om alt dette blir vernet, vil 10,1 % av Hattfjelldals produktive skog være vernet.

Naturvernforbundet peker på at om en skal nå målet om 4,6 % er det ikke rom for å ta ut lokaliteter. En er allerede nede på 4,6 % nå, og det er langt unna det anbefalte målet på 9,3 %. Områdestyret for reindrifta i Nordland peker på at stortingsmeldingene sier 4,6 %, men at energi- og miljøkomiteen i stortinget ikke var enig i dette.

Fylkesmannens kommentar: Det er korrekt at energi- og miljøkomiteen ikke var enige i 4,6 %, men de har sagt at de verdifulle lokalitetene skal vernes. Dette kan bety både mer og mindre enn 4,6 %.

Naturvernforbundet peker på at jo større områdene er, jo større rom for naturlig dynamikk og variasjon. Dette vil øke verdien i forhold til friluftsliv.

Urørthet

Hattfjelldal kommune og Varntresk grendelag mener det er direkte feil å si at områdene er urørte. De mener områdene er et resultat av aktivt skogbruk og at det finnes veger, skogstuer, plantefelt med mer som bekrefter dette. I tillegg peker Varntresk grendelag på at det finnes andre inngrep som kraftoverføringslinjer, malmleiding, beiting og jakt. Også Lillian Sæterstad mener at det biologiske mangfoldet er et resultat av mange generasjoners bruk av arealene, med både hogst og beite, og at et vern vil føre til tap av biologisk mangfold.

Hemnes snøskuterforening peker på at to av områdene i Hemnes er berørt av tyngre tekniske inngrep i form av høyspentlinjer, moderne skogsdrift, veger og andre tyngre tekniske inngrep. Det stilles derfor spørsmål ved intensjonen ved valg av områder som foreslås verna.

Voengel Njarke reinbeitedistrikt mener at det er takket være samenes tilstedeværelse at områdene er urørte.

Fylkesmannens kommentar: Storting og regjering har bestemt at arealvern er en av de prioriterte måtene å stoppe tap av biologisk mangfold på. Ved skogvern er det ikke et vakkert naturlandskap som er formålet med vernet, men naturtyper, vegetasjonstyper og arter. I mange tilfeller er det inngrep i eller ved verdifulle utforminger, men disse områdene innehar likevel verdier som gir grunnlag for vern.

Verneform

Arbor Hattfjelldal, Grane kommune, Hattfjelldal Arbeiderparti og Hattfjelldal kommune mener at dette ikke er et skogvern, men et totalvern som også omfatter alle andre naturressurser og stopper utnyttelsen av andre ressurser i og i nærheten av eventuelle naturreservat. Grane kommune ønsker en mildere verneform enn naturreservat. Hattfjelldal kommune peker på at naturreservat er den strengeste verneformen, og at denne på sikt vil motvirke og hindre det man ønsker å verne.

Fylkesmannens kommentar: Det er i dag tre aktuelle verneformer for vern; nasjonalpark, landskapsvern og naturreservat. Områdene er for små til at nasjonalpark er aktuelt, og landskapsvern gir ikke tilstrekkelig vern mot hogst. Naturreservat er derfor den naturlige verneformen når det gjelder vern av skog (biotopvern). Også ved stortingets behandling av St.meld. nr 25 (2002-2003) ble det sagt at verneform skal være naturreservat.

Forskrifter

Områdestyret for reindriften i Nordland mener det er viktig at forskriftene blir like for alle verneområdene slik at det blir tydelig og forutsigbart. Det må i størst mulig grad være direkte unntak og ikke søknadsplikt.

Naturvernforbundet mener at formålet med vernet er å ivareta det biologiske mangfoldet og naturtypene, og går derfor i mot forskrifter som åpner for bruk av området og som argumenterer for ytterligere bruk.

Fylkesmannens kommentar: Verneforskriftene blir utformet etter en nasjonal standardmal. Denne tilpasses det enkelte område, men hovedstammen vil være den samme. Denne malen inneholder paragrafer som er utarbeidet etter avtaler med de ulike sektormyndigheter, organisasjoner med mer og tar utgangspunkt i naturvernloven.

Naturvernforbundet peker på at flertallet av områdene er viktige for reindrifta, og at det ikke bør legges restriksjoner på beiting av rein i områder som tradisjonelt har vært brukt til dette. Voengel Njarke reinbeitedistrikt mener forskriftene legger opp til en omfattende begrensning i reindriftnæringa, blant annet ved at myndighetene om nødvendig kan begrense beitebruken.

Fylkesmannens kommentar: Ingen av verneforslagene har noen bestemmelser som regulerer beiting.

Naturvernforbundet mener bålbrenning med tørrkvist bør tillates men at det bør være et totalforbud mot bruk av furu og i reservat mindre enn 1 km². Statskog SF mener at bålbrenning i henhold til lokal forskrift må være tillatt i alle områdene.

Fylkesmannens kommentar: På bakgrunn av innspill foreslår Fylkesmannen at punktet om bålbrenning tas inn i alle verneforskriftene. Vi mener dette vil dempe konfliktene og legitimiteten rundt vernet, samtidig som det ikke vil ha noen negativ innvirkning på verneverdiene.

Statskog SF mener at verneforskriftene er en innskjerping i forhold til frilufsloven når det gjelder bruk av hest og sykkel. De ser at dette i enkelte områder kan være kontroversielt, men mener at det bør innarbeides et punkt i § 5 som åpner for bruk av hest og sykkel i henhold til frilufsloven.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen tilrår for samtlige områder at bruk av hest og sykkel kan tillates etter stier og veger. Dette åpne for en begrenset bruk av dette og dekke de fleste behov, samtidig som verneverdiene blir beskyttet.

Naturvernforbundet mener at det ikke bør tillates merking av stier med mindre dette er påkrevd for å lede ferdsel av hensyn til verneformålet. Statskog SF mener det må tillates ferdsel, vedlikehold og merking av alle veger og brukte stier sommer og vinter. Det må også gis samme mulighet for traktorveger når målet er å komme til bakenforliggende arealer der det ikke finnes andre alternativer. De mener videre at det bør legges til rette for tilkomst til bakenforliggende arealer gjennom en korridor hvor motorferdsel og terrenginngrep tillates.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen foreslår at det ikke åpnes for nyrydding og nymerking av stier, men at eksisterende stier kan ryddes og merkede stier kan merkes også i fremtiden. Vi mener dette vil ivareta det tidligere og eksisterende behovet, samtidig som naturverdiene bevares.

Eksisterende veger kan brukes, driftes og vedlikeholdes. Dette gjelder også traktorveger som er nødvendige for å komme til bakenforliggende skog og er angitt med navn i verneforskriften.

NOF Nordland er kritisk til at det åpnes for jakt i henhold til viltloven. Et jaktforbud på så små arealer kan være med på å sikre gode levevilkår og produksjon til omkringliggende områder og være med på å stoppe utryddingen av det biologiske mangfoldet. Statskog SF mener det er positivt at det åpnes for midlertidige jakttårn, men mener samtidig at det i § 5 bør åpnes for mer permanente jakttårn.

Fylkesmannens kommentar: Vilt og fisk forvaltes etter særlovene. Når det gjelder oppsetting av permanente jakttårn, mener Fylkesmannen at midlertidige, mobile jakttårn dekker behovet.

Hattfjelldal kommune og Statskog SF krever at det skal være unntak for traseer for motorferdsel i henhold til kommuneplanens arealdel.

Hattfjelldal kommune krever at beiteberettigede skal ha anledning til å bruke motorisert kjøretøy til innhenting av buskap.

Fylkesmannens kommentar: Det er åpning for uttransport av sjukt og skadd bufe i forslagene til verneforskrifter. Imidlertid er det ikke åpning for bruk av motorkjøretøy ved sanking av bufe når de skal hentes ned. Åpne, lovlige skuterløyper vil tas inn i verneforskriftene under § 4, samtidig som det under § 5 gis åpning for omlegging av løypene.

Områdestyret for reindrifta i Nordland foreslår primært at det skal tas inn ett nytt punkt i § 4: ”Tradisjonell samisk bruk av området i henhold til Lov om reindrift av 15. juni 2007 og vedtatt distriktsplan”.

Ildgruben reinbeitedistrikt, Områdestyret for Nordland og Svaipa sameby krever at forskriftene ikke skal være til hinder for barmarkskjøring og bruk av helikopter. De mener reindriften fritt må kunne bruke motoriserte kjøretøy og helikopter uavhengig av årstid. Svaipa sameby mener det er en bedre løsning om ansvarlige myndigheter og samebyen har en avtale om hvordan kjøringen skal foregå. Områdestyret for reindrifta i Nordland mener også at bruk av snøskuter på snødekt mark skal være tillatt. Naturvernforbundet mener at det må åpnes for motorisert ferdsel i forbindelse med reindrift, men at dette skal være søknadspliktig. De mener det bør være etter faste traseer eller korridorer og i samsvar med driftsplaner.

Fylkesmannens kommentar: Etter innspill tas det inn et punkt om snøskuterkjøring i forbindelse med reindrift i § 4 i samtlige forskrifter. Imidlertid vil vi ikke åpne for fri kjøring på barmark og bruk av helikopter. Dette er mer liberalt enn eksisterende praksis, samtidig som en ved søknad kan styre ferdsel for å unngå de mest sårbare områdene.

Områdestyret for reindrifta i Nordland mener at det må tas inn ett nytt punkt i § 4 om at nødvendig rydding og vedlikehold av flyttleier og kjøretraseer i reindriften er tillatt.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener at rydding og vedlikehold av kjøretraseer må være søknadspliktig. Søknadsplikten er viktig for å unngå at særskilte verneverdier blir tatt hensyn til når traseene skal ryddes. Under konsultasjon ble også behovet for å sette opp bruer i forbindelse med disse traseene spilt inn, og de vil tas inn i det samme punktet.

Hattfjelldal kommune krever at det må være tillatt å sette opp gjerder mot rovvilt.

Områdestyret for reindrifta i Nordland mener at verneforskriften ikke må være til hinder for oppsetting av midlertidige gjerder for bruk i reindriften.

Fylkesmannens kommentar: Oppsetting av gjerder, både i forbindelse med beiting av bufe og forbindelse med reindrift, er i henhold til forskriftsmalen og nasjonale føringer vært søknadspliktig.

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag, Hattfjelldal kommune og Håkon Økland m.fl. krever at det skal være tillatt å ta ut virke til husflidproduksjon. De mener at dette må gjelde både samisk og annen husflid. Også Lillian Sæterstad peker på at det er lange tradisjoner for uttak av virke til både samisk og annet husverk, men at dette ikke lengre kan gjøres etter et vern. Områdestyret for reindrifta i Nordland mener at uttak av materialer til samisk hushold, husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander må være tillatt.

Ildgruben reinbeitedistrikt og Områdestyret for reindrifta i Nordland krever at reindriften fritt må få ta ut ved og annet virke som er nødvendig i forbindelse med reindriften. Også Voengel Njarke reinbeitedistrikt peker på at det ikke er tatt hensyn til behovet for uttak av virke til gjerder, samisk sløyd med mer, og at dette er i strid med reindriftenloven.

Fylkesmannens kommentar: I utgangspunktet er alt uttak av virke forbudt innenfor naturreservat. Imidlertid har samer som stammefolk i henhold til FN-konvensjonen en del rettigheter, blant annet uttak av virke til gjerder i reindrift, samisk sløyd med mer, og på bakgrunn av dette er det åpninger for uttak av materialer til slik bruk.

Nasjonal standard har tidligere åpnet for dette gjennom § 5, dvs at det har vært søknadspiktig. I siste vedtatte naturreservat, Holmvassdalen i Nordland, er det gjort direkte unntak for dette. Fylkesmannen tilrår derfor at det også gjøres unntak for virke til samisk husflid for samtlige reservater som foreslås opprettet gjennom denne planen. Fylkesmannen tilrår også at det gjøres unntak for uttak av ved og virke i forbindelse med reindrift for samtlige reservater som foreslås opprettet gjennom denne planen.

Fylkesmannen ser at det i enkelte tilfeller kan være vanskelig å skille samisk og annen husflid. Ut fra ILO-konvensjonen skal det tas hensyn til samiske rettigheter. Innenfor et område med samiske retter oppfatter Fylkesmannen at retten til å utnytte disse ressursene ikke skal være diskriminerende mellom de som bor innenfor det angitte området. Ut fra dette mener Fylkesmannen det må vurderes om det skal stå at det er unntak for uttak av virke til samisk husflid for den samiske befolkningen og andre som tradisjonelt benytter den tilsvarende ressursen.

Hattfjelldal kommune mener at bygging av kraftlinjer må være tillatt.

Fylkesmannens kommentar: I utgangspunktet mener fylkesmannen det bør være forbud mot bygging av nye kraftlinjer. Om det blir tilfeller der det må vurderes, mener Fylkesmannen at dette skal vurderes etter den generelle unntaksparagrafen og at de gjeldende føringer legges til grunn ved behandling.

Statskog SF mener bruk av traktor til uttransport av felt storvilt etter eksisterende traktorveger og andre veger bør tillates uten søknad.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener dette er greit og vil foreslå det tatt inn i de verneforskriftene dette gjelder.

Statskog SF mener verneforskriften er grei for uttak av ved til hytter som ligger innenfor naturreservatene, men mener at en også må ta hensyn til hytter som ligger ved Virvatnet (Virvassdalen) og Gluggvatnet (Raudvassåsen) da de ikke har andre alternativer.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen ser at det i disse to tilfellene ikke finnes andre gode alternativer, og går inn for at det tilføres et punkt i verneforskriftenes § 5 angående uttak til disse hyttene. De aktuelle hytteområdene vil her være navngitte i forskriften.

Naturvernforbundet mener skogbrann få gå sin naturlige gang uavhengig av årsak, med unntak av områdene hvor spesielle, sjeldne lavarter er viktige deler av verneformålet.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener skogbranner bør vurderes i hvert enkelt tilfelle. I de tilfeller det står store og eller samfunnsmessige verdier på spill ser vi det som vanskelig å si nei til slukking.

Avgrensning

Statskog SF mener at en grensedraging gjennom ensarta ungskogsbestander er lite ønskelig da dette krever stor aktsomhet og risiko ved fremtidig drift. Om det likevel gjøres, krever Statskog en tett merking som hindrer usikkerhet i fremtiden. Videre vanskeliggjør rette streker fri terrengutnyttelse da det naturlige er å følge terrenget.

Grane kommune og Nordland fylkeskommune ønsker at grensene for de foreslåtte naturreservatene justeres så arealer med god driftsøkonomi og som ikke er omfattet av nøkkelbiotoper/levende skog standarder tas ut fra verneforslaget.

Hattfjelldal kommune krever at områder som omfatter arealer hvor det er gjort store grunnlagsinvesteringer i fremtidig skogproduksjon gjennom skogsveger, plantinger, grøfting med mer tas ut av verneplanen.

Hattfjelldal kommune krever at områder som omfatter elver og bekker som kan utnyttes til vannkraft tas ut av verneplanen. Statskog SF mener at grensedragingen må gjøres slik at

energiprosjekter kan utnyttes og eventuelt innarbeides i verneforskriftene. Nordland fylkeskommune ber om at områdene hvor det er planer for utbygging av kraft, vurderes spesielt i forhold til samfunnets behov for miljøvennlig energi.

Fylkesmannens kommentar: Verneverdiene er ikke bare knyttet til kjerneområder, men også til helheten av området. Fylkesmannen ser det derfor som lite hensiktsmessig å ta ut arealer med god driftsøkonomi som ikke omfatter nøkkelbiotoper/levende skog standard ut i fra et verneperspektiv. Dette vil føre til at verneområdene blir små og fragmenterte, noe som på sikt vil ha uheldig innvirkning på enkelte av verneverdiene. Om en tar med "hele" området vil det ivareta helheten og føre til mindre behov for vern også i framtida. Videre mener vi at når hensikten med dette vernet blant annet er å oppfylle den store mangelen "bekkekløfter" i dagens skogvern, så er det også vanskelig å ta ut områder med elver og bekker.

Statskog SF mener at det er svært viktig at formålet med vernet avgjør hvilke områder som vernes, og at en her bør fokusere på produktiv skog. Når andre arealer tas med, vil det ramme fellesskapets utnyttelse av for eksempel energi-, grus- og mineralutvinning og motvirke statens politikk på de områdene. Statskog SF mener det er viktig at arealer uten produktiv skog veies opp mot eventuelle andre samfunnsinteresser. Det pekes videre på at disse arealene sannsynligvis heller ikke bidrar til mangeloppfyllelse.

Lillian Sæterstad og Varntresk grendelag antar at å strekke verneområder mellom fjelltopper kun har som hensikt å oppfylle areal. Dette virker uriktig da skoggrensa er lavere enn toppene. Varntresk grendelag mener dette er meningsløst. Også Vefsn kommune synes det virker som om arealoppfyllelsen er det viktigste, og at det ikke er så viktig hva som vernes. De mener at en ved like verneverdier bør velge den lokaliteten med minst konsekvenser for næringsutøvelse.

Fylkesmannens kommentar: Det presiseres at verneverdiene er grunnlaget for vern, ikke et ønske om å øke arealprosenten. Når det gjelder inkludering av områder uten skog, gjøres dette for å dekke hele økosystemet, samt at det er en nasjonal strategi å ha store verneområder med store klimagradienter, dvs høydegradienter med mer (jf, DN-rapport 2007-2 Klimaendringer – tilpasninger og tiltak i naturforvaltningen).

Naturvernforbundet mener at, det biologiske mangfoldet vil kunne økes på sikt ved å inkludere plantefelt.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen har i enkelte tilfeller valgt å inkludere (yngre) plantefelt og hogstflater. Dette har primært vært for å få til en god og fornuftig arrondering, men de fleste av områdene har i tillegg også et stort potensial som restaureringsområder.

Konsekvenser

FNF-Nordland mener at dette vernet ivaretar det biologiske mangfoldet og kan gjennomføres uten å være til hinder for tradisjonelt friluftsliv.

Voengel Njarke reinbeitedistrikt peker på at tre områder ligger innenfor deres reinbeitedistrikt. Videre peker Ildgruben reinbeitedistrikt på at det ligger åtte områder innenfor deres reinbeitedistrikt og at område 10, 16, 23, 27 og 28 berører svenske samebyer. Ildgruben reinbeitedistrikt har flyttlei og barmarksbeite i alle unntatt Henrikstjønna, og det foregår merking i de fleste.

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag mener dette er et omfattende verneforslag sett i forhold til kommunens sterke tradisjoner med utmarksbasert næring, jakt, fiske og friluftsliv. Strengt forskifter vil legge restriksjoner på allmennhetens tilgang til dette, for eksempel fyring av bål.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen er ikke enig i at verneforslaget legger store begrensinger på jakt, fiske og friluftsliv. Jakt, fiske og ferdsel er ikke regulert, samtidig som det er gjort endringer i forhold til bålpyring (se generell del).

Statskog SF peker på at den produktive skogen i verneforslagene samt eksisterende vern i de fem berørte kommunene utgjør ca 40 % av all produktiv skog som er verna i Nordland.

Fylkesmannens kommentar: Produktiv skog i de fem kommunene utgjør ca 35 % av all produktiv skog i Nordland. Andelen ved maksimalt vern er derfor litt over, men med de reduksjoner som gjøres her mener Fylkesmannen at de fem kommunene ligger på den andelen som er naturlig ut i fra hvor den produktive skogen er lokalisert.

Arbor Hattfjelldal peker på at Bergene-Holm Nesbruket har lagt ned og at Arbor dermed har mistet 20 000 m³ med biprodukter til gode priser. I tillegg anslås en reduksjon på 3-5 000 m³ som følge av vern. Dette utgjør ca 25 % av virkestilgangen fra Helgeland. NHO Nordland mener Arbor Hattfjelldal står i fare for å miste 20-50 % av virket.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen ser at et eventuelt vern ikke ville ha hatt noen positiv effekt på Bergene-Holm Nesbrukets videre eksistens som sagbruk. Fylkesmannen ser også at Arbors tilgang på rimelig virke blir begrenset som følge av nedleggingen av Bergene-Holm Nesbrukets sagbruksvirksomhet men mener at Nesbruket også i framtiden vil kunne levere spon fra den driften de legger opp til nå.

Skog og landskap har beregnet den årlige reduksjonen i tilgjengelig virke til å være mellom 4 og 10 000 m³. Det er svært lite sannsynlig at Arbor Hattfjelldal alene må bære denne reduksjonen, spesielt da mye av det som vernes er sagtømmer og ikke Arbors primære virke.

Fylkesmannen ser at vern av nærliggende skog vil føre til økte transportkostnader og dermed også totalutgifter da skog må hentes fra områder som ligger lengre unna. Det vises her til kapitlet om kompenserende tiltak.

Arbor Hattfjelldal sier at om et vern ikke medfører kompensasjon med likeverdig virke og virkeskostnader, må det regnes med en vesentlig reduksjon eller nedlegging av Arbor vurderes.

Statskog SF peker på at potensialet for fornybar energi i form av vannkraft og biobrensel er stort i disse områdene. Hvis skogvernet i for stor grad påvirker lokal virkestilgang kan det medføre at den lokale satsingen på bioenergi i mange tilfeller ikke kan gjennomføres.

Fylkesmannens kommentar: Uttak av virke til bioenergi vil bli påvirket på samme måte som uttak av virke til andre formål ved et vern.

Erstatning og kompensasjon

NHO Nordland peker på at det er viktig med en tett dialog med berørte bedrifter for å kunne få til kompenserende tiltak.

Hattfjelldal kommune har innført allmenn eiendomsskatt og vil tape ca 500 000 kr årlig. De mener de bør få kompensert faktiske eller beregnede tap for tidligere og framtidig bruk.

Fylkesmannens kommentar: Hattfjelldal har hatt eiendomsskatt på verker og bruk i 2008, men har ifølge forpliktende plan for inndekning av underskudd (vedtatt juli 2008) satt opp eiendomsskatt på hus og hytter fra 2009. Budsjettet for 2009 viser at området eiendomsskatt er utvidet i samsvar med dette. Fylkesmannen kan ikke se at et vern endrer kommunens skatteinntekter.

Arbor Hattfjelldal ønsker garanti fra Statskog SF om virke levert til fabrikk til samme pris som før vernet ble gjennomført.

Arbor Hattfjelldal ønsker at Statskog SF overfører fallrettighetene for Krutåga/Bjørkåsen/Stemtjønnbekken til utbyggergruppen Statkraft/Helgelandskraft/Arbor. Dette vil være med på å sikre billig kraft og videre drift.

Arbor Hattfjelldal ønsker at det gis økte bevilgninger til bygging av skogsbilveger og transportstøtte.

Arbor Hattfjelldal ønsker at staten bidrar med finansiering av oppbygging av et sagbruk i Hattfjelldal tilpasset råstoffgrunnet i Nordland. Dette vil skape arbeidsplasser og sikre Arbors framtid.

Fylkesmannens kommentar: Vi viser her til eget avsnitt om kompensierende tiltak, nevnt tidligere.

Nordland fylkeskommune ber om at det avsettes ressurser for å bidra til nærings- og bostedsutvikling i den aktuelle regionen.

Oppsyn

Naturvernforbundet mener det må føres et regelmessig og forsterket oppsyn i områdene.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er viktig at det med et eventuelt vern følger midler til et tilstrekkelig oppsyn. For de nye reservatene på Helgeland bør det være ressurser til ett årsverk. Om dette skal løses gjennom tjenestekjøp fra Statskog Fjelltjenesten eller nyopprettede SNO-stillinger må Statens naturoppsyn avgjøre, men Fylkesmannen anbefaler for Mellingsdalen sin del at det kjøpes tjenester fra Namsskogan fjellstyre da de er godt kjent og har lang fartstid her og adkomsten er fra Trøndelagssiden.

Virkestilgang

Arbor Hattfjelldal peker på at Norske Skog, Salten Verk m.fl. mottar statstøtte gjennom politikerstyrte kraftavtaler, noe som gjør at de har et fortrinn. Videre opprettes vedprodusenter som staten subsidierer, noe som gjør at prisen på bjørk og levering er vanskelig.

Arbor Hattfjelldal peker også på at Allskog prioriterer Norske Skog fremfor lokalt næringsliv.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen registrerer at Allskog velger å levere virke til Norske skog, noe som skyldes at omsetting av virke styres av markedet. Slik Fylkesmannen oppfatter det mener Arbor at de lettere får tilgang til virke fra Statskog og at de frykter at vern kan medføre mindre tilgang av virke fra Statskog og derved problemer med tilgang på tilstrekkelig virke da konkurransen i markedet er hard. Fylkesmannen i Nordland mener dette er belyst gjennom utredningen fra Skog og Landskap, en utredning som følger prosessen fram til behandling i regjeringen.

Arbor Hattfjelldal peker på at bortfall av virke vil føre til økt prispress på gjenværende virke. De peker også på at det har vært en dramatisk økning i transportkostnader, noe som har vært med på å vanskeliggjøre tilgangen på virke. Naturvernforbundet peker på at Fylkesmannen i 2008 ble gitt fullmakt til å bevilge kr 1 400 000 i transportstøtte, og at også Troms og Finnmark har midler til dette. De mener derfor at det ikke er avgjørende med lokalt virke.

Fylkesmannens kommentar: Transportstøtteordningen som Naturvernforbundet viser til kan ikke videreføres slik den har vært inntil 2008. Ordningen er ikke lenger godkjent av ESA (EFTAs overvåkningsorgan). Eventuelle kompensasjonsordninger må derfor være av en annen art.

Arbor Hattfjelldal peker på at importen fra Sverige er kraftig redusert. For Arbor sin del var det laveste på 50 år i 2007. Dette er ringvirkninger fra Russlands eksportavgifter. Dette skaper vansker over store områder, blant annet har Finland måtte gå inn med krisepakker for

å opprettholde sin industri. Naturvernforbundet på sin side peker på at det importeres virke fra Sverige og andre deler av Norge. Videre er det planta skog på kysten som snart er klar for avvirkning. På Østlandet har tidligere avvirkning vært praktisert mye, og det kan også gjøres på Helgeland. Ellers vises det til tynning og heltredrift.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen er kjent med at tilgangen på virke østfra er kraftig redusert, noe som skyldes økning av eksportavgiftene fra Russland. Dette er ikke bare noe Arbor Hattfjelldal lider under, men noe som har stor betydning i hele Norge, Sverige og Finland. I Finland har regjeringen gått inn med krisepakker for å redde industri.

Fylkesmannen mener at skogavvirkningen på Helgeland nå er inne i en "overgangsperiode" før tidligere overavvirkede arealer kan benyttes igjen. I tillegg kommer økende avvirkning på store tilplantede arealer i kyst- og fjordstrøkene over store deler av Nordland. Vi ser det som en kortsiktig og uheldig løsning å begynne med tidligere avvirkning for å tilfredsstille skogbruksindustriens behov, men mener også at skog med så store verneverdier må sikres gjennom vern om en skal følge føringene i oppdraget Fylkesmannen har fått. Fylkesmannen mener derfor regjeringen bør vurdere ordninger som kan løse eventuell kortsiktig underskudd på virke til denne regionen.

Ytterligere vern

Jan Gunnar Sande håper at det administrativt freda området Grøftrem blir utvidet og freda. Han foreslår også en buffersone på 100 meter rundt hele området for å bedre ta vare på skogen som ble freda i 1905. En utvidelse av denne lokaliteten etterspørres også av Naturvernforbundet. Jan Gunnar Sande mener også at det gamle forslaget om Okstindan nasjonalpark bør vurderes, og peker på at dette nå er tatt fram av Hemnes Venstre. FNF-Nordland mener arbeidet med skogvern må videreføres etter at denne verneplanprosessen er avslutta.

Naturvernforbundet peker på at flere av områdene som vurderes i denne verneplanen har store naturverdier på tilgrensende privat grunn. De peker på at disse må vernes, jf energi og miljøkomiteens flertallsuttalelse om at de viktigste lokalitetene skal vernes.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen gjennomfører denne verneplanen på bakgrunn av oppdrag fra storting og regjering. Det er pr i dag ikke signaler om flere store verneprosesser lik denne, men samtidig vil ordningen med frivillig vern gå videre.

De enkelte områdene

Almdalsforsen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et svært variert og tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en rik karplanteflora, innslag av fuktighetskrevende lavflora og truede vegetasjonstyper som bekkekløfter, boreal regnskog og flommarksskog.

Hjemmelsgrunnlag

Naturrestatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at skogen er hogstpåvirket i de slakere partiene, og at det ligger et ungskogfelt på ca 50 daa. Adkomst hit er etter opparbeidet traktorveg fra øst. Videre er det kartlagt et utbyggingspotensiale på 16,6 GWh fordelt på to prosjekter, der kraftstasjon med mer ligger innenfor det foreslåtte området. De foreslår at verneforeslaget trekkes.

Kommentar til avgrensning

Statskog SF ønsker at vernegrensene endres så plantefeltet kan utnyttes.

Kommentar til forskrift

Statskog SF ønsker at eksisterende traktorveg skal kunne ryddes og opprettholdes med tanke på uttransport fra området. De ønsker videre at det må åpnes for energiutnyttelse om et vern vedtas.

Fylkesmannens vurdering og tilråding

Det omtalte plantefeltet ligger sørøst i verneforslaget, på flata nord for Gluggvasselva. Den er på grunn av topografi og eksisterende tilrettelegging lett tilgjengelig når den har nådd hogstmoden alder.

Verneverdiene er mye knyttet til juvet og elva der. Her er det to bekkekløfter og delvis boreal regnskog, som begge er to høyt prioriterte mangler. Elvene er allerede påvirket av kraftutbygging ved at de er overført til Røssvatnet, og vannføringen er redusert på de aktuelle strekningene. En ytterligere reduksjon i vannføring vil ha sterkt negative effekter på naturverdiene som er knyttet opp til bekkekløftene og boreal regnskog.

*Fylkesmannen mener hogstflata ikke skal tas ut av arronderingsmessige årsaker. Den er av realtvt beskjedne størrelse, samtidig som det da blir vanskelig å ta inn mesteparten av bekkekløfta ved Gluggvasselva. **Fylkesmannen at Almdalsforsen naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt under den generelle delen.***

Almlia**Generelle kommentarer til verneforslaget**

Rana Gruber AS peker på at det foreslåtte verneområdet i sin helhet ligger innenfor Rana Grubers sprutsone og kan bli påvirket i forbindelse med drift av dagbruddet. Videre ligger deler av området innenfor Rana Grubers konsesjonsområde.

Kommentar til avgrensing

Statskog SF peker på at mye av skogen allerede er båndlagt gjennom MiS-registreringer, og at skogbruksinteressene må ses i sammenheng med ungskogarealene rundt. De peker videre på at et reservat vil være vanskelig uten at gammelskogskanten følges.

Statskog SF peker på at grenser og/eller verneforskrift må utformes slik at kraftutbygging kan tillates.

Fylkesmannens vurdering og tilråding

*Fylkesmannen ser at området er delvis dårlig arrondert, det ligger i sprutområdet til Rana Grubers dagbrudd like ved og det er gitt konsesjon for ei vannkraftutbygging her. Dette kombinert med en svært liten størrelse og at naturverdiene synes ivaretatt gjennom MiS-registreringer, gjør at **Fylkesmannen tilrår at området tas ut av verneplanen.***

Auster-Vefsna**Verneformål**

Formålet med fredningen er å bevare en stor elvedal med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Spesielt viktig er en rekke sjeldne naturtyper, den unike kombinasjonen av størrelse, urørthet og variasjon, og området er egenartet i form av blant annet en grunnlendt, åpen reinrose-rødfangre-kalkskog som er unik og et svært høyt antall truede og sårbare arter. Området har stor pedagogisk og vitenskapelig betydning.

Hjemmelsgrunnlag

Naturrestativet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Helgeland museum, Jan Gunnar Sande og Naturvernforbundet mener området har store verneverdier og må vernes. Statskog SF mener at området for det meste vurderes som middels verdifullt for skogbruket, selv om enkelte av ungskogfeltene må gis høy verdi.

Statskog SF peker på at det er kartlagt ni prosjekter med til sammen et utbyggingspotensiale på 23,7 GWh som berøres av verneforslaget. Noen av disse framstår som kostbare, men vil gjøres rimeligere ved sammenslåing. Høyest verdi har prosjektene i Gryteselva, Bergdalsbekken og Nerlifjellelva. Det pekes også på at uttak av grus, både til vedlikehold av vegen og for salg, har vært en stor ressurs som alltid har vært utnyttet.

Kommentarer til forskrift

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundepøver for hønsefugl, hare og storvilt. Under samme paragraf bør det også tas inn et punkt om rydding av gamle stier til fiskeplasser i Vefsna i henhold til innspill. På folkemøte i Hattfjelldal 03.02.09 ble det også spilt inn at det er viktig at det ble gitt åpning for å rydde selve fiskeplassene også. Dette støttes også av Statskog SF, som i tillegg mener at det må gis anledning til å opparbeide flere parkeringsplasser og tilrettelegging langs Stormlivegen.

Statskog SF mener at Stormlivegen må tas inn på lik linje med Berglivegen.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette på en måte som alle kan leve med ved å gi flerårige, for eksempel fem-årige, dispensasjoner.

Fylkesmannen anbefaler at rydding, vedlikehold og merking av navngitte stier og fiskeplasser tillates. Inkludert i rydding og vedlikehold av fiskeplasser vurderer vi at det også kan settes opp gapahuker ved de mest brukte fiskeplassene, men ser det som mest hensiktsmessig at dette tas inn som søknadspliktig i § 5. Videre skal Berglivegen og Stormlivegen forvaltes på samme måte. Fylkesmannen tilrår at Stormlivegen kan tilrettelegges i en viss grad etter dispensasjon, men bemerker at dette ikke skal være i konflikt med verneformålet.

Under møte med kommunen og senere referansegruppemøte har Grane kommune spilt inn planer om ei åpen skuterløype som går fra Trofors opp Svenningdalen, ned Fiplingdalen og etter Bergliveien mot Hattfjelldal for å knytte seg på deres løypenett om den nye motorferdselsloven åpner for dette. Dette er det eneste realiserbare alternativet for de. Grane kommune ønsker at avgrensing/forskrift tilpasses dette.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen anbefaler at grensen justeres ved Storia slik at vegen blir tatt ut. Dette vil være fornuftig arronderingsmessig, foruten at forskriften da ikke er til hinder for at ei løype kan legges etter veien. Ved elva som kommer fra Nordlia krysser imidlertid veien reservatet en kort strekning, ca 200 meter. Om den nye motorferdselsloven åpner for å opprette rekreasjonsløyper og det ikke finnes andre alternativer for å knytte sammen Grane og Hattfjelldals løypenett, er Fylkesmannen innstilt på å gi en dispensasjon for kryssing av denne strekningen etter den generelle dispensasjonsparagrafen. Vi vil

imidlertid ikke ta inn en egen paragraf om dette da gjeldende motorferdselslov ikke åpner for dette.

Innenfor Auster-Vefsna ligger det flere laksetrappesom har forfalt i perioden etter at elva ble gyroinfisert. Det har fra referansegruppa kommet innspill om viktigheten av at disse kan rustes opp og tas i bruk igjen når laksetrappa i Laksforsen (som i dag er vandringshinderet) åpnes på nytt.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen er innstilt på å gi tillatelse til gjenoppbygging og vanlig vedlikehold av laksetrappene, og mener dette er dekket av forskriften i dag. Gjennom unntaket for vedlikehold av eksisterende anlegg mener vi vanlig drift er tillatt. Videre sier forslaget at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til gjenoppføring av anlegg som er ødelagt av brann eller naturskade, noe som vi mener dekker ødelagte laksetrappesom.

Kommentarer til avgrensing

Naturvernforbundet peker på at flere av kjerneområdene ligger delvis utenfor verneforslaget, og mener at de bør tas inn.

Grane kommune krever at produktive skogarealer som er drivverdige og ikke omfattes av nøkkelbiotoper og levende skog standarder tas ut av forslaget.

Statskog SF ønsker at grensene endres så det blir mulig å realisere kraftutbyggingsprosjektene som er kartlagt, spesielt det i nedre deler av Nerlifjellelva. Det foreslås videre at grensa endres ved Dalbu på Vefsnas nordside og ved Lomtjønnhaugan og Mjølkarliøra på sørsida. Dette fører til at felt med ungskog unngås og at elvegrus fortsatt kan tas ut av Mjølkarliøra.

Fylkesmannens kommentar: To av kjerneområdene ligger på privat grunn. De andre er arronderingsmessig vanskelig å ta inn i det foreslåtte verneområdet uten at store arealer med yngre plantefelt og hogstfelt kommer innenfor. Uttak av produktive områder er omtalt i den generelle delen.

I og med at Vefsna etter all sannsynlighet vil bli verna, vurderer vi kraftutbyggingsprosjektene som lite aktuelle da det er knytta store natur- og skogverdier opp mot disse vassdragene. Uttak av grus kan tillates etter dispensasjon, men også dette vurderes som mindre aktuelt etter at et eventuelt vern av Vefsna trer i kraft.

Fylkesmannen tilrår at grensa endres ved Dalbu. Dette vil ta ut en del ungskog, samtidig som det vil gi en bedre arrondering. Dette vil gå på bekostning av et kjerneområde (kalkgranskog med regional verdi). Ved Mjølkarliøra foreslår Fylkesmannen en mindre endring enn det Statskog ønsker; her vurderer vi det som hensiktsmessig å ta ut det meste av ungskogsfeltet, men ikke å ta ut selve Mjølkarliøra. Derimot vil en grenseendring ved Lomtjønnholtan ta ut et relativt lite område med ungskog i forhold til området med gammelskog som tas ut, og Fylkesmannen anbefaler at den opprinnelige grensa beholdes her. Det samme gjelder området ved Nerlifjellelva.

Fylkesmannens vurdering og tilråding

Auster-Vefsna, (sammen med Holmvassdalen som allerede er vernet), utgjør den desidert mest verdifulle delen av det som i denne omgang er foreslått av skogvern på Helgeland. I følge registreringsrapporter (NINA Rapport 151 (2006) og NINA Rapport 268 (2007)) vil de to områdene kombinert ha en meget stor grad av inndekning av generelle og regionale mangler. Det er også betydelige skogverdier i Auster-Vefsna med en del lett tilgjengelig

ungskog. En del av ungsbogen er tatt ut etter siste forslag til grensejustering. Mye av eldre produksjonsskog er båndlagt gjennom MiS-registreringen og det gjør området middels verdifullt i næringsammenheng. Verneverdier holdt opp mot næringsinteressene tilsier vern. **Fylkesmannen tilrår at Auster-Vefsna naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt under den generelle delen.**

Bakomsmitt

Verneformål

Formålet med området er å bevare et variert naturområde med gammel granskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Spesielt viktig er de sjeldne vegetasjonstypene kalkskog og rik rasmarksvegetasjon med tilhørende truede og sjeldne arter.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF mener at området rundt Jetnehaken har de mest interessante miljøverdiene, men at skogen i vest er pekt på som mest verdifull i verneforslaget. Skogen her er lett tilgjengelig, og miljøverdiene mener Statskog SF i stor grad er ivaretatt gjennom MiS-registreringer.

Kommentarer til forskrift

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundepøver for hønsefugl, hare og storvilt.

Statskog SF ønsker at stien opp til Jetnehaken skal kunne ryddes og vedlikeholdes. Videre mener de at det er lite ferdsel i resten området, men at det bør vurderes om gamle veger som går inn i det eventuelle reservatet i framtiden skal kunne ryddes som gangveger eller stier.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette på en måte som alle kan leve med ved å gi flerårige, for eksempel fem-årige, dispensasjoner.

Kommentarer til avgrensing

Naturvernforbundet peker på at det ligger et kjerneområde med nasjonal verdi langt utenfor den foreslåtte lokaliteten. Dette bør sendes på høring med tanke om vern.

Statskog SF ønsker ut i fra skogbruksmessige hensyn at den vestre halvdel tas ut av verneforslaget.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen fikk innspill om det frittliggende kjerneområdet også til oppstartsmeldingen, men valgte å ikke ta det med i denne prosessen. Til tross for at dette kjerneområdet er gitt verdi A, mener Fylkesmannen at det er såpass lite og begrensede verdier, at det ikke er grunnlag for å foreslå et vern.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Nær sagt all produktiv lavereliggende granskog i området er flatehogd, og dette utgjør en siste brem opp mot snauffjellet. Gammelskogsrestene har imidlertid stedvis et kontinuitetspreg som i nasjonal målestokk er meget uvanlig. Dette sammen med høy dekning

av rike vegetasjonsutforminger, inkludert små forekomster av rødlistete vegetasjonstyper gjør at området har store naturverdier. Totalt er det registrert 12 rødlistede arter innenfor verneforslaget.

Rundt Jetnehaken er det store naturverdier på landskapsnivå, men verdiene knytter seg i all hovedsak til enkeltelementer av gammel gran (i løvskog) og spredte gamle boreale løvtrær, samt flere rike vegetasjonsutforminger, og i liten/ingen grad til mer definerte naturtyper/biotoper. Areal med kjerneområdekvaliteter er mao ikke identifisert i dette området. Kjerneområdet i SØ innenfor avgrensingsforslaget skiller seg klart ut ved å være grandominert og med full interndynamikk for treslaget.

I følge NINA Rapport 268 (2007) bidrar området i middels grad til inndekning av mangler. Det er flere av de områder som Fylkesmannen tilrår vernet som fyller Bakomsmitts bidrag (eks Henrikjønnna, Auster-Vefsna, Holmvassdalen).

Bakomsmitt er et meget verdifullt skogområde med god nærhet til virkeskjøper og viktig for skognæringa i Hattfjelldal som er en sentral skogkommune på Helgeland. Det er også betydelig skogressurser som er tilgjengelig nå i en tid med virkesknapphet i regionen. Fra før er området gjennomgående preget av hogst fra gammelt av. Vurdert ut fra skogbrukshensyn med betydelige mengder lett tilgjengelig trevirke og gunstig beliggenhet i forhold til industrien i Hattfjelldal, bør Bakomsmitt beholdes til skogbruksformål. Fylkesmannen tilrår at Bakomsmitt naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt under den generelle delen og spesifikt for dette området.

Bjerkadalen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som representant for de høyereliggende, humide granskogene i regionen. Området har en rekke sjeldne naturtyper og arter.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF sier området er anbefalt for vern på grunnlag av skogbruket. Store deler av skogressursene er båndlagt gjennom MiS-registreringer, og tilgjengelige ressurser er pr i dag små. Ved en eventuell opprusting av veg og bru vil mulighetene for skogbruk blir betydelige. Videre er det muligheter for kraftutbygging, og det er kartlagt et utbyggingspotensiale på 9,8 GWh fordelt på flere prosjekt. Disse er delvis i berøring med verneforslaget.

Videre peker Statskog SF på at det går to bilveger og kraftlinjer gjennom området. Begge bilvegene er adkomstveger til bebodde gårdsbruk innenfor området, samt at vegen opp til Lille Målvatnet er benyttet til mange andre formål (hytter, åpen snøskuterløype og drift og vedlikehold av kraftanlegg)

Følgende høringsinstanser har generelle kommentarer til verneforslaget:

Jan Gunnar Sande mener det er bra at lokaliteten blir vernet. Området rundt illustrerer godt den harde hogsten til Statskog, hvor blant annet en tiurleik ble hogd ut.

Hemnes kommune ønsker at området tas ut av verneplanen.

Kommentarer til forskrift

Hemnes kommune og Jan Gunnar Sande mener at vegene opp til Målvatn/Skruvnaglen og Øninglia må kunne brukes som i dag også etter opprettelsen av et eventuelt naturreservat. Hemnes kommune peker på at forskriften må utformes slik at det blir mulig å bo her selv om status på vegen endres i fremtiden. Hemnes snøskuterforening, Målvatn hytteforening og Statskog SF mener at det må innføres et generelt unntak som åpner for motorisert ferdsel etter fiskeløype i henhold til forskrift. Dette gjelder vegen opp til Målvatnet, som ikke er vinterbrøyta, men adkomst for fastboende og hytteeiere i tillegg til isfiskeløype. Statskog SF ønsker også på at lovlig motorisert ferdsel må være tillatt etter de to eksisterende vegene, og at bruk og tiltak for adkomst må dekkes bedre gjennom forskriftene. Under § 5 bør det tas inn et punkt som åpner for utbedring og omlegging av veg og bru i de bratte partiene.

Hemnes kommune ønsker at gamle stier, tråkk og andre eksisterende kulturspor i utmarka skal kunne skjøttes og vedlikeholdes. Hemnes snøskuterforening peker på det samme, at den eksisterende ferdselsåren mellom Øninglia og Skruvnaglen skal kunne ryddes og vedlikeholdes.

Hemnes kommune mener at sykling og bruk av hest må kunne foregå langs eksisterende stier og tråkk.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener bruk av sykkel og hest kan foregå langs eksisterende stier og tråkk uten at det kommer i konflikt med verneverdiene. Videre vil vi også ta inn et punkt i verneforskriften angående skjøtsel og vedlikehold av stier og ferdselsveger.

Hemnes snøskuterforening mener at § 3, punkt 6 må trekkes ut av forslaget. Bekkekulpen vest for Skruvnaglen er mye brukt av skoleklasser og besøkende, og dette området kan være aktuelt for overnatting ved utvikling av turisme.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen ser at denne paragrafen kan oppfattes strengt regulerende, men peker på at den er ikke ment å ramme vanlig ferdsel, og heller ikke aktiviteter med skoleklasser. Ved forvaltning av området kommer det til å legges til grunn at arrangementer som er mindre enn en skoleklasse, og da inkludert lærer og eventuelle foresatte, ikke er søknadspliktig. Dette området er også tatt ut gjennom en mindre endring av forslaget til reservatgrense.

Statskog SF ønsker at det i § 5 gis en åpning for fremtidig energiutnyttelse.

Fylkesmannens kommentar: Basert på data fra NVE er det 6 prosjekter med til sammen litt over 12 GWh som ligger innenfor eller i nærheten av det foreslåtte området. Fylkesmannen vurderer det til å være ett av delprosjektene som ikke er realiserbare ved et eventuelt vern; det er et prosjekt som utnytter fallet i Reinforsen og vil kunne gi 2,6 GWh kraft.

Vannføringen her er allerede sterkt redusert, med det resultat at et sannsynligvis godt utviklet fosserøysamfunn er sterkt redusert. Den negative effekten er forsterket av en hogst, som har medført ytterligere uttørking av den gjenværende skogen. En vannkraftutbygging som benytter det siste ellevannet her vil mest sannsynlig sørge for at fosserøyskionen forsvinner helt, mens et vern med påfølgende reetablering av skog på hogstflata vil kunne virke motsatt veg. Fylkesmannen vurderer ei utbygging på 2,6 GWh som relativt lita, og at naturverdiene er så store at de må prioriteres foran ei eventuell utbygging.

De andre prosjektene vil utnytte vannet i Bjerkaelva/Bjurbekken eller bekker på nordsiden av dalen. I og med at grensa til et eventuelt reservat vil følge den sørlige elvebredden, vurderer Fylkesmannen de andre prosjektene som realiserbare.

Kommentarer til avgrensing

Jan Gunnar Sande foreslår at området utvides mot Bjerkalia i sørvest for å forsøke å bygge opp igjen det som ble ødelagt.

Hemnes kommune, Hemnes skuterforening, mener at området bør avgrenses av vegen opp til Målvatnet i øst og vegen opp til Øninglia i vest. Hemnes kommune mener også at området ved Reinforsmoen bør tas ut. Dette vil muliggjøre plukkhogst for vedlikehold av bygninger på gården. Målvatn hytteforening ønsker at det lages en korridor langs vegen opp til Målvatnet, eventuelt at grensen trekkes på vestsiden av vegen.

Statskog SF peker på at adkomsten til Øninglia i dag er meget bratt og at dette på sikt kan få betydning for adkomst og muligheter for bosetting på eiendommen. De anbefaler derfor å ta ut området vest for denne vegen.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen forslår primært at grensa trekkes vest for veien opp til Skruvnaglen og at det lages en korridor langs eksisterende veg til Øninglia slik at den holdes utenfor naturreservatet. Dette vil fjerne konflikter i forhold til ferdsel til fastboende, besøkende, hytteiere og trafikk langs eksisterende isfiskeløype opp til Målvatnet uten at det går ut over verneverdiene. Videre tilrår Fylkesmannen at det tas ut en sone rundt Reinforsmoen som sikrer at dette kulturmiljøet kan drives og vedlikeholdes som før. Sekundært mener Fylkesmannen at det må tas inn punkter med de nødvendige unntakene i forskriften. Det er også gjort en mindre endring i sørøst, der grensa følger vestre elvebredd ved Skruvnaglen og sørover til den vinkler mer vestover. Dette er ei grense som er bedre arronderingsmessig, uten at det går på bekostning av verneverdiene.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Fylkesmannen tilrår at Bjerkadalen naturreservat opprettes i henhold til de endringer som er omtalt i den generelle delen og spesifikt for dette reservatet. Her er det betydelige verneverdier knyttet til høgstaudegranskog, samtidig som skoginteressene i området er begrensede ettersom det meste av skogen er båndlagte gjennom MiS-registreringer.

Danielåsen

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at området er omfattende påvirket av hogst, noe som tyder på at området har stor betydning for skogbruket. En del av gammelskogen er allerede båndlagt gjennom MiS-registreringer.

Grane kommune ønsker at området tas ut av verneplanen.

Kommentarer til forskrift

Det er ikke kommet kommentarer til forskriften ut over det som er nevnt generelt.

Kommentarer til avgrensing

Bjørn-Ivar Steinslett ønsker at et område ved Litlvasselva tas ut da det er planlagt et småkraftverk her. Det området det er snakk om ligger fra kote 340 og nedstrøms, og inn til en gammel skogsveg som ligger nord for elva.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Området har skogbruksmessig stor verdi i og med at det ligger lett tilgjengelig og har store volum skog. I sør er det planlagt et minikraftverk i Litlvasselva, med inntak på kote 340.

Verneverdiene i området er relativt beskjedne i forhold til næringsinteressene, og Fylkesmannen tilrår at området tas ut av verneplanen.

Forradalen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare ei dramatisk bekkeløft med tilliggende gammel gran- og furuskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Særlig viktig er høgstaudeskogen og kalkskogen med den rike karplantefloraen som finnes i kløfta.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF kan ikke se at det foreslåtte vernet vil skape en interessekonflikt.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Fylkesmannen tilrår at Forradalen naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt under den generelle delen.

Geitklauvmyra

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at området generelt har stor hogstpåvirkning og at det er opparbeidet skogsbilveg gjennom hele området. Det aller meste av området består av store volum med lett tilgjengelig produktiv skog. Videre er det kartlagt to kraftprosjekter med til sammen et utbyggingspotensiale på 4,5 GWh. De ene ligger i sin helhet innenfor verneforslaget og har en årlig anslått produksjon på 1,59 GWh. Det andre prosjektet har et eventuelt vanninntak like innenfor den foreslåtte vernegrensa i øst, og ligger ellers utenfor. Det siste prosjektet har anslått årsproduksjon på 2,91 GWh.

Grane kommune krever at forslaget tas ut av verneplanen. Statskog SF foreslår at området trekkes ut av planen da det har store interessekonflikter i forhold til skogbruksinteresser og energiinteresser.

Naturvernforbundet mener at det ikke er gjennomført MiS-registreringer i området, og at det derfor er et mindre volum tilgjengelig tømmer enn det en skulle tro.

Kommentarer til forskrift

Statskog SF ønsker at det i § 5 tas inn et punkt som åpner for adkomst til vanninntak ved en eventuell kraftutbygging. Det bør også åpnes for opprusting og opprettholdelse av denne vegen. Foruten å ha en funksjon som adkomst til et eventuelt kraftverk, vil denne vegen gi adkomst til bakenforliggende skog, og det må derfor åpnes for å bruke en sone langs vegen til lunneplass for tømmer.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener dette er ei lita kraftutbygging som muligens kan realiseres til tross for et vern av Vefsna, men peker på at en konsesjonsbehandling vil avgjøre dette. Fylkesmannen tilrår at grensa endres for å løse dette, samt opprusting, drift og vedlikehold av vegen. Se for øvrig kapitlet om avgrensing.

Kommentarer til avgrensing

Helgeland museum peker på at historisk hogst har gitt en uheldig arrondering av området. De foreslår at et kalkrikt område tas med som restaureringsareal/buffer.

Statskog SF peker på at det er kartlagt et utbyggingspotensiale på 4,5 GWh som blir berørt av et eventuelt vern. Gjennom en mindre justering av reservatgrensa ved Bjorbekåsena i øst vil et prosjekt på 2,91 GWh kunne realiseres om det gis konsesjon.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener ei justering av den foreslåtte reservatgrensa i øst kan gjøres uten at dette er i konflikt med verneverdiene. Dette vil gi muligheten til å realisere ei kraftutbygging på 2,91 GWh dersom dette er forenelig med vern av Vefsna. Videre foreslår vi en endring av avgrensingen ved å legge grensa på nordsida av traktorvegen/skogsbilvegen til den forlater Bjordalselva lengre øst. Da vil opprusting, drift og vedlikehold av veggen i forbindelse med ei eventuell kraftutbygging kunne gjøres uten å komme i konflikt med verneforskriften. Det samme gjelder også å bruke en sone langs denne veggen til lunneplass.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Området er variert, med mange ulike viktige granskogstyper, særlig gammel lavlandsgranskog på finkornete løsmasser, innslag av boreal regnskog, og kalkgranskog. Særlig er det grunn til å trekke fram det store arealet med førstnevnte type. Dette inkluderer både et uvanlig stort sumpskogsareal og ei større elveslette. Sistnevnte er sjeldent gammel skog til å være lavtliggende granskog på marine løsmasser, og kanskje har en ikke andre områder av tilsvarende lite påvirket skog i regionen.

De fuktigste granskogene kan delvis betraktes som en mellomboreal utforming av boreal regnskog. Begge disse typene er i dag begrenset til mindre restarealer i regionen. I tillegg har området et temmelig rikt og variert artsmangfold, særlig av epifyttisk lav og jordboende sopp (sistnevnte med betydelig potensial for mange rødlistearter). Det er totalt registrert 12 rødlistearter innenfor verneforslaget.

*Området har store verdier, både i forhold til naturvern, skogressurser og til en viss grad energi. Til tross for hogstflater og plantefelt, mener Fylkesmannen at verneverdiene knyttet til den gjenstående gammelskogen er store og dekker opp mangler som ikke fullt er dekket i øvrige områder som tilrås vernet. På den andre siden er også skogverdiene i området store med betydelige arealer ungsskog. Det er utført drenering i deler av arealet og gjennomført utstrakt vegbygging inkludert traktorveger. Avveiningen mellom vern og bruk av dette området er derfor komplisert. **Etter Fylkesmannens helhetsvurdering må det kunne forsvares å ta dette arealet ut av verneplanen av hensyn til skogbruksnæringa i regionen.***

Greipsfjellet-Bukksvatn

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF mener området først og fremst benyttes som friluftsområde, samt at det har stor betydning for reindriften og for beite av sau. Det er en del bjørk i området, men det er kun marginal interesse for økonomisk skogbruk.

Kommentarer til forskrift

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundepøver for hønsefugl, hare og storvilt. De ønsker videre at det under samme paragraf tas inn et punkt om motorisert ferdsel på snødekt mark etter fast løype til lagets

hytter ved Bukksvatn og Fisklausvatn. Statskog SF mener at motorferdsel etter godkjent løype må innarbeides i verneforskriften.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette på en måte som alle kan leve med ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner.

Kommentarer til avgrensning

Statskog SF mener forslaget inneholder unødvendig store arealer med snauffjell.

Fylkesmannens vurdering og tilråding

*Dette er ett av flere store områder som ligger tett sammen. Her er det stor lokal motstand mot vern, samtidig som det er begrensa verneverdier (området grenser mot *) og store arealer med snauffjell. På bakgrunn av dette tilrår Fylkesmannen at området tas ut av verneplanen.*

Henrikstjønn

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt barskogsområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området består av rike skogtyper som ligger på høy bonitet og er i et sent suksesjonsstadium og utgjør derfor en sjelden og artsrik skogtype som er viktig for ivaretagelsen av biologisk mangfold.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at Henrikstjønn har ørret av fin kvalitet og er et mye brukt turmål. Videre sies det at skogen innenfor verneforslaget er overvegende av gammel og frodig granskog som er godt tilgjengelig. Den eldre skogen sør for Henrikstjønn er båndlagt gjennom MiS-registrering. Videre er det kartlagt et lite potensielt kraftverk som årlig kan produsere 1,32 GWh.

Hilding og Rannveig Kristensen har ikke blitt invitert og deltatt på befaring i området, noe de forventer at alle berørte parter har anledning til. Om de ikke får gjennomslag for sine synspunkter forventer de at det gjennomføres ny befaring.

Kommentarer til forskrift

Grønnfjelldal grunneierlag, Hilding og Rannveig Kristensen, Rana Bonde og Småbrukerlag, Statskog SF og Stig-Jarle Kristensen peker på at grunneiere av bakenforliggende skog vil bli avskåret fra sine skogteiger da eneste farbare veg ikke lengre kan benyttes. Det må åpnes for dette både sommer og vinter. Hilding og Rannveig Kristensen peker på at det er viktig å ha muligheten for transport i forbindelse med bygging og bruk av hytter/skogsbuer, transport i forbindelse med jakt og eventuell fremtidig næringsutnyttelse på eiendommen. Magne Martinsen bruker den samme traseen til hytta på Lappmurhaugen både sommer (til fots) og vinter (snøskuter), og har behov for å gjøre det også i framtida.

Lasken beitelag mener forskriften er dekkende for deres bruk av området, men forutsetter at det er åpning for et forsvarlig vedlikehold av gjerdet gjennom rydding av kjerr, kratt og

greiner på større trær ved gjerdet, samt fjerning av trær som er i ferd med å falle/har falt over gjerdet, samt transport av nye materialer når det skulle bli nødvendig.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen vil løse de påpekte forhold gjennom en grensejustering.

Kommentarer til avgrensning

Grønnfjelldal grunneierlag peker på at skogen i det foreslåtte området er lett tilgjengelig og av god kvalitet. De foreslår derfor at området begrenses til kjerneområdet da dette er vanskelig tilgjengelig. Hilding og Rannveig Kristensen ønsker å bygge en traktorveg inn til sin skogteig. Den vil bli en forlengelse av eksisterende statskogveg, og gå i den traseen som brukes i dag.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen tilrår at grensen endres i nord ved at grensa trekkes fra elva og opp langs ryggen til bukta vest i Henrikstjønna og derfra til det nordøstre hjørnet av Henrikstjønna og rett sørover til opprinnelig knekkpunktet fra høringsforslaget. Dette vil ta ut området med den eneste adkomsten til den private, bakenforliggende skogen og gjerdet som brukes av beitelaget, samtidig som områdene med de største verneverdiene forblir urørt. Deler av områdene som tas ut består av relativt ung skog.

Fylkesmannens vurdering og tilråding

Henrikstjønna bidrar positivt til mangelloppfyllelse og med den nye avgrensingen som er foreslått blir ikke skogbruket særlig negativt berørt ettersom en betydelig del av vernet areal er belagt med MiS-restriksjoner. Fylkesmannen tilrår at Henrikstjønna naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt i den generelle delen samt spesifikt i dette avsnittet.

Indre Pantdalen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med tilhørende biologisk mangfold i form av naturtyper, arter, økosystemer og økologiske prosesser. Området er et veiløst dalføre som er dominert av eldre bjørkeskog uten tekniske inngrep. Spesielt viktig er kalkbjørkeskogen og høgstaudebjørkeskogen, samt arealer med rikmyr.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at området er mye brukt til beite og reindrift, og at det er et av de mest interessante løvskogsområdene for skogsdrift i Hattfjelldal. Statskog SF mener det bør vurderes hvorvidt vernebehovet for fjellbjørkeskog er oppfylt gjennom andre lokaliteter, og i tilfelle det er det bør forslaget trekkes.

Naturvernforbundet viser til artikkel i Helgeland Arbeiderblad hvor Statskog sier de aldri skal hogge i de indre delene av dalen. De mener derfor at vern av dette området ikke har noen konsekvenser for skogbruksindustrien.

Kommentarer til forskrift

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundepøver for hønsefugl, hare og storvilt.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette på en måte som alle kan leve med ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner.

Kommentarer til avgrensning

Statskog SF peker på at det er tatt med store arealer med snaufjell og ber om at avgrensingen revurderes på bakgrunn av dette.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Indre Pantdalen representerer en marmorutforming av fjellbjørkeskogen som begrenser seg til indre Helgeland og bare i begrenset grad er verna andre steder. Skogressursene er betydelige med lett tilgjengelig lauvskog og godt utbygd vegnett inn til området.

Fylkesmannen tilrår at Indre Pantdalen naturreservat opprettes med de forskriftsendringer som er omtalt i den generelle delen.

Langtjørnlia**Verneformål**

Formålet med fredningen er å bevare et høytliggende og artsrik område med kalkbjørkeskog og høgstaudebjørkeskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige prosesser.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at skogen nærmest vegen er sterkt preget av vedhogst fra 80-tallet og bjørkemålerangrep på 90-tallet. Mye av skogen er produktiv og blir mye brukt til vedhogst til hyttene i området. De peker på at de næringsmessige konsekvensene er små, men at et hogstforbud kan bli vanskelig å håndheve og vil kreve god merking og informasjon.

Rana kommune krever at området tas ut av verneplanen.

Kommentarer til forskrift

Jan Gunnar Sande mener det er rart at anleggsvegen langs Akersvatnet ikke er tegnet inn på vernekartet i høringsdokumentet. Han peker på at ferdsel langs denne vegen må kunne foregå som før.

Statskog SF ber om at lovlig bruk, rydding og merking av godkjent skutertrase tas inn i forskriften.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener verneverdiene er der i dag selv om skuterløypa er der. Formålet er vern av skog, fortsatt bruk av skuterløypa vurderes ikke å være i konflikt med verneformålet. Fylkesmannen tilrår derfor at bruk av den lovlige, åpne skuterløypa tas inn som et punkt i § 4 i verneforskriften, samt at en eventuell omlegging av denne kan tillates etter søknad.

Kommentarer til avgrensning

Det er ikke kommet innspill til avgrensningen.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

*Fylkesmannen mener området bidrar til å oppfylle mangelen av kalkbjørkeskog på marmorgrunn, og er således nokså viktig. Vi mener konfliktene her er relativt små da anleggsvegen langs Akersvatnet ikke er berørt av verneforslaget og den eksisterende skuterløypa kan brukes som før. **Fylkesmannen tilrår opprettelsen av Langtjørnlia naturreservat med de endringer i forskriften som er omtalt under den generelle delen.***

Litle Fiplingdalselva

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare ei velarrondert og tilnærmet urørt bekkekløft med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Bekkekløfta har store verdier knyttet til kalkskog, høgstaudeskog og mindre arealer med boreal regnskog. Spesielt interessant er Lobarion-samfunn på gran og einer.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF mener verneforslaget i liten grad berører tilgjengelige skogressurser, men peker på at det er registrert et stort utbyggingspotensial på 34,3 GWh. Statskog SF mener at verneforslaget må trekkes på grunn av de store verdiene som ligger i en kraftutbygging i vassdraget.

Grane kommune krever at området tas ut av verneplanen.

Kommentar til forskrift

Statskog SF ber om at det tas inn et punkt som åpner for energiutnyttelse i verneforskriften.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

*Det foreslåtte området har betydelige verneverdier knyttet til skog i fuktig miljø, samtidig som det også er betydelige interesser for kraftutbygging her. I og med at Vefsna etter all sannsynlighet blir vernet mot kraftutbygging, mener Fylkesmannen at denne kraftutbyggingen ikke lengre er realiserbar ut i fra sin størrelse og de naturverdier som er kjent fra området. Verneforslaget berører i liten grad tilgjengelige skogressurser. **Fylkesmannen tilrår at området Litle Fiplingdalselva naturreservat opprettes med de generelle endringer som er omtalt tidligere.***

Mellingsdalen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av arter, naturtyper, økosystemer og økologiske prosesser. Spesielt viktig er store områder med rike skogtyper og områder med gammelskog og lokalt mye død ved og mange truede og sjeldne arter.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at området er høytliggende og fjellskogpreget, men at det likevel er betydelige skogressurser med god tilgjengelighet her. Statskog SF mener de biologiske verdiene er godt sikret gjennom MiS, slik at skogressursene kan utnyttes på en miljømessig god måte. Ved et vern reduseres grunnlaget for å holde vegen. Den er også et adkomst for flere hytter. Fjellogen gjelder for området i Namsskogan kommune.

Statskog SF peker på at det er kartlagt to små kraftverk med et samlet kraftpotensial på 4,1 GWh. Disse vil ikke kunne realiseres ved et eventuelt vern. I tillegg ligger et mindre prosjekt lengre nord i dalen som ikke vil bli realisert dersom det alene må dekke kostnader med infrastruktur. Statskog SF foreslår på bakgrunn av skog- og energiverdier at området trekkes fra verneplanen.

Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune peker på at ved vern av områder som berører statsallmenninger skal prinsippet om frivillig vern legges til grunn, og dette bør legges til grunn for hele området. De mener at prinsippet om frivillig vern også skal legges til grunn ved en eventuell utarbeidelse av en forvaltningsplan.

Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune ønsker at Namsskogan fjellstyre skal ha ansvar for oppsyn i området mot vederlag.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen ser det som svært lite hensiktsmessig med to forskrifter for dette reservatet, derfor er prinsippet om frivillig vern lagt til grunn for hele reservatforslaget.

Kommentarer til forskrift

Namsskogan fjellstyre foreslår at en del søknadspliktige tiltak flyttes fra § 5 til § 4 da det er åpenbart at det vil bli gitt tillatelse. Dette vil skape større forståelse for vernet og samtidig frigi ressurser for forvaltningen.

Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune mener at bruk av motorbåt må tillates i Stillelva og Vesterelva opp til naturlig stopp på samme måte som i Mellingsvatnet. Det er lang tradisjon for dette, samtidig som et forbud vil bli vanskelig å håndheve.

Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune mener at det ved uttransport av felt storvilt bør åpnes for bruk av kjøretøy som er skånsomt mot markoverflaten, ikke bare beltegående kjøretøy.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen aksepterer bruk av motorbåt i Vesterelva fra Mellingsvatnet opp til naturlig stopp da det er lange tradisjoner for dette. Videre tilrår Fylkesmannen at uttransport av felt storvilt ikke endres i henhold til innspill fra Namsskogan fjellstyre, men følger nasjonal standard.

Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune mener at bruk av hest, ridning og kløving må være tillatt.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen foreslår at forskriften endres til å gjelde eksisterende veger og stier.

Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune mener at oppsetting av midlertidige jakttårn for elgjakt må tillates innenfor hele kontraktsperioden, dvs. normalt fire år.

Fylkesmannens kommentar: med så lang periode anser vi det ikke som midlertidige jakttårn. Fylkesmannen mener derfor en bør holde seg til eksisterende praksis, hvor tårn settes opp og tas ned hver sesong.

Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune mener det må gis direkte unntak for de tiltak som er fremforhandlet med reindriften i en distriktsplan.

Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune peker på at søknadsplikten for uttak av materialer til samisk husflid og oppføring av midlertidige gjerder er i strid med reindriftslovens § 25 og 24. De mener derfor dette punktet bør flyttes fra § 5 til § 4.

Fylkesmannens kommentar: Disse punktene flyttes fra § 5 til § 4. Når det gjelder barmarkskjøring og andre tiltak i distriktsplanen foreslår Fylkesmannen at dette fremdeles skal være søknadspliktig.

Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune mener at ved utarbeidelse av en forvaltningsplan skal prinsippet om frivillig vern legges til grunn.

Fylkesmannens kommentar: Ved utarbeidelse av en eventuell forvaltningsplan gjøres dette etter faste prosedyrer, hvor verneforskriften legger rammene for forvaltningsplanen.

Kommentarer til avgrensing

Grane kommune krever at produktive skogarealer som er drivverdige og ikke omfattes av nøkkelbiotoper og levende skog standarder tas ut av forslaget.

Namsskogan fjellstyre og Namsskogan kommune mener at grensa i øst bør trekkes slik at motorferdsel på, og vedlikehold av, eksisterende veg inn til Storlistua ikke berøres av fredningsbestemmelsene.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det vil bli vanskelig å ta ut denne sidevegen til Storlistua uten at dette går på bekostning av kjerneområder og/eller en arrondering det er enkelt å forholde seg til. Vi foreslår i stedet at det tas inn et unntak i forbindelse med bruk av denne vegen i verneforskriften.

Fylkesmannens vurdering og tilråding

Fylkesmannen ser at det er store skogressurser innenfor dette reservatet, som ikke lengre vil være tilgjengelig for hogst ved et eventuelt vern. Dette gjelder også til en viss grad i forhold til energi, selv om Fylkesmannen ikke er enig i at det her er snakk om store prosjekter med store verdier.

Mellingsdalen inneholder betydelige naturfaglige verdier, blant annet områder med gammelskog og lokalt mye død ved. Det er områder med store og sammenhengende høgstaudeenger, og fra nøkkelbiotopregistreringer er det skilt ut sju områder med betydelige arealer. Området inneholder også taigaelementer, som er en mangel de andre foreslåtte områdene ikke oppfyller av i særlig grad.

Fylkesmannen tilrår at Mellingsdalen naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt generelt og spesifikt for dette området. I forbindelse med en eventuell opprettelse av et naturreservat, anbefaler vi Statens naturoppsyn om å gå i dialog med Namsskogan fjellstyre om utforming av og ansvar for oppsynet.

Raudvassåsen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et stort og relativt urørt bjørkeskogsområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og økologiske prosesser. Området er godt arrondert, rikt og har stor variasjon. Spesielt viktig er store arealer med en mosaikk av relativt upåvirket rik høgstaudebjørkeskog og kalkbjørkeskog.

Hjemmelsgrunnlag

Naturrestatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at dette er et reint bjørkeskogsområde med høg mangeloppfyllelse for høgstaudeskog. De mener området er typisk for kalkrike fjellbjørkeskoger, og forventer at de øvrige foreslåtte verneområdene gir tilsvarende god mangeloppfyllelse.

Kommentarer til forskrift

Grane kommune og Statskog SF ber om at det tas inn et punkt i forskriften som åpner for uttak av ved til hytter som ligger ved Gluggvatnet.

Fylkesmannens kommentar: Ut i fra nasjonale føringer er det ikke rom for å åpne for hogst av ved til hytter som ligger utenfor et naturrestat. Fylkesmannen mener likevel dette bør vurderes spesielt her i og med at det er lang tradisjon for dette samtidig som det er svært begrenset med andre aktuelle områder for uttak av ved innen rimelig avstand.

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundepøver for hønsefugl, hare og storvilt.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette på en måte som alle kan leve med ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen vil ta inn restaurering av ødelagte kulturminner i forskriftens § 5 for dette området da det er spilt inn konkret her. Bruk og vanlig vedlikehold tas inn i § 4. Dette kan være en aktuell problemstilling i andre områder hvor dette er spilt inn, og vil i de tilfellene gi en tillatelse etter den generelle unntaksparagrafen.

Kommentarer til avgrensing:

Under konsultasjon kom det innspill om å ta ut et område øst for Raudvatnet da det er planlagt og omsøkt ei gjeterhytte (reindrift) her. Det kan også være aktuelt å sette opp flere hytter til andre siidaer her.

Fylkesmannens kommentar: Det har kommet innspill om at Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt har planer om og har søkt om å sette opp ei reindriftshytte ved Raudvatnet. Området er et "kjerneområdet" for dette reinbeitedistriktet, og på grunn av størrelsen på det foreslåtte verneområdet og det tilgrensende Fisklausvatnet naturrestat (til sammen ca 64 000 daa) er det vanskelig å legge hytta utenfor. Dette er ei hytte som det har vært arbeidet med før et vern ble aktuelt, og Fylkesmannen mener denne mindre endringen kan gjøres uten at det går ut over verneverdiene. Vi vurderer dette som en bedre løsning enn å gi dispensasjon fra verneforskriften.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Fylkesmannen tilrår at Raudvassåsen naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt under den generelle delen og spesifikt for dette området. Om det ikke åpnes for vedhogst til hyttene ved Gluggvatnet, bør dette problemet løses gjennom å ta ut et område mellom Kotdalen og Inneråsen.

Raudvatnet

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et stort og tilnærmet urørt løvskogsområde med mange rike bjørkeskogstyper med dets biologiske mangfold i form av arter, naturtyper, økosystemer og økologiske prosesser. Spesielt viktig er rike høgstaudeskoger med overganger mot kalkbjørkeskoger, rike rasmarker og reinroseheier.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF forteller at området er omfattende brukt av reindrifta og til sauebeite. Området er et fjellbjørkeområde, og skogen har hovedsakelig vært drevet ved salg av ved på rot til naboer. Dette var relativt omfattende rundt 1990. Området har potensial til mer tradisjonell utnyttelse.

Kommentarer til forskrift

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundepøver for hønsefugl, hare og storvilt.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette på en måte som alle kan leve med ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner.

Fylkesmannen har fra Hattfjelldal kommune fått innspill om at det går er åpen skuterløype gjennom området. Fylkesmannen mener verneverdiene er der i dag selv om skuterløypa er der. Formålet er vern av skog, fortsatt bruk av skuterløypa vurderes ikke å være i konflikt med verneformålet. Fylkesmannen tilrår derfor at bruk av den lovlige, åpne skuterløypa tas inn som et punkt i § 4 i verneforskriften, samt at en eventuell omlegging av denne kan tillates etter søknad.

Kommentarer til avgrensning

Statskog SF mener det inngår for store arealer med snaufjell i forslaget og ønsker at disse tas ut.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Også dette området er en del av et større område med mye vern og stor lokal motstand. Her er det imidlertid relativt store verdier knyttet til kalkbjørkeskog og dermed stor mangeloppfyllelse Skogbruksinteressene i området er relativt beskjedne. Fylkesmannen tilrår derfor at området vernes med de endringer nevnt i den generelle delen.

Røssvassholmen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et område med tilnærmet urørt granskogsområde med dets biologiske mangfold i form av arter, naturtyper, økosystemer og økologiske prosesser. Området er særegent med svært lite påvirket skog, delvis urskog, høyt innslag av til dels svært gamle trær og store mengder død ved i alle nedbrytningsstadier.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Jan Gunnar Sande mener at det er viktig at det administrativt freda området ved Lomtjønna vernes. En viktig tilleggsfaktor ved denne skogen er at den tar av for østavinden mot Vesterbukta. Naturvernforbundet mener området må vernes, og at mangeloppfyllelsen for området er feil.

Statskog SF peker på at området inkluderer et tidligere administrativt freda område. Næringsverdiene er knyttet til skog, men disse er begrensa ut fra beliggenhet og at en er avhengig av fløting.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen forholder seg til verdiene og graden av mangeloppfyllelse som er gitt i registreringsrapportene.

Kommentarer til forskrift

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundepøver for hønsefugl, hare og storvilt.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette på en måte som alle kan leve med ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner.

Kommentarer til avgrensning

Det har ikke kommet innspill til avgrensingen av området.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Fylkesmannen mener at det er betydelige verneverdier innenfor området og begrensa konflikter. Vi tilrår derfor at Røssvassholmen naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt generelt og spesifikt for dette reservatet.

Simaklubben

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt granskogsområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Naturreservatet er et av de best utviklede gammelskogsområdene i regionen, og har god kontinuitet i skogstrukturen og stor verdi for bevaring av artsmangfold. Området har en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som referanseområde.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at dette er et område med relativt store skogressurser som er vurdert å gi en god rotnetto. En del av området er båndlagt gjennom MiS-registreringer, samt at vernskoggrensen her går på 300 meter og skogen er underlagt kommunale bestemmelser. Det er kartlagt et kraftprosjekt som vil gi ca 1 GWh strøm årlig, men Statskog mener prosjektet representerer en lav verdi og ikke bør være til hinder for et vern.

Hemnes kommune peker på at dette er det området i kommunen som har størst verdi for skogbruket, samtidig som det også store verneinteresser og store arealer båndlagt av nøkkelbiotoper. Kommunen innser at med de sterke føringene om vern så kommer en neppe utenom dette området. Hemnes kommunen peker også på at mandatet for denne prosessen gjelder for statsgrunn, ikke private eiendommer. De antar at hindring av adkomsten til private, bakenforliggende eiendommer er utenfor dette mandatet.

Jan Gunnar Sande sier det er svært viktig at denne lokaliteten vernes da den har stor betydning for bevaring av det biologiske mangfoldet.

Kommentarer til forskrift

Hemnes kommune og Statskog SF peker på at vern av dette området kommer i konflikt med private rettigheter på tilstøtende areal. Adkomst til disse må sikres gjennom åpning i verneforskriften.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen ser at det er uheldig at adgangen til privat, bakenforliggende skog blir hindret, og tilrår derfor at det tas inn et punkt under § 4 som åpner for gjennomgående motorisert ferdsel i forbindelse med skogsdrift i privat, bakenforliggende skog.

Hemnes kommune ønsker at gamle kulturspor bør kunne vedlikeholdes. Statskog SF mener at gamle hesteveger bør kunne ryddes som gangstier.

Fylkesmannens kommentar: Det tas inn et punkt i verneforskriften som tillater drift og vedlikehold av kulturminner og stier/ferdselsårer.

Hemnes kommune mener at verneplanen ikke må være til hinder for utnyttelse av kraft fra Sagbekken.

Fylkesmannens kommentar: Et vern er ikke forenelig med vannkraftutbygging. De biologiske registreringene viser at det finnes store naturverdier innenfor området. Fylkesmannen vurderer disse verdiene som store i forhold til de verdiene en eventuell kraftutbygging vil gi, og mener derfor et vern bør prioriteres.

Kommentarer til avgrensing

Statskog SF mener det ikke er klarhet rundt grensene opp mot Simafjellet og mener grensa bør følge grensa mellom statlig og privat grunn. Grensene er korrekt merka i terrenget og det finnes gode grensebeskrivelser, samt at grensene finnes på et krokikart som er i Statskog SFs eie.

Helgeland museum og Naturvernforbundet sier det er svært ønskelig at området med uavklarte eiendomsforhold inkluderes i reservatet.

Hemnes kommune peker på at grensene må gå opp slik at tilstøtende kulturskog og hogstflater ikke kommer innenfor vernegrensen.

Fylkesmannens kommentar: Grensene er gått opp i forhold til plantefelt og hogstflater. Det meste er holdt utenfor, men noe er også inkludert av arronderingsmessige årsaker. I forhold til områdene med uavklarte eiendomsforhold vil Fylkesmannen følge grensene mellom statlig og privat grunn, og har her tatt utgangspunkt i grenser som er registrert i Eiendomsregistret. Inkludering av de private arealene ville gitt ei mye bedre arrondering og ivaretatt verneverdiene på en bedre måte, men privat grunn må eventuelt vernes gjennom frivillig vern, noe som er utenfor denne prosessen.

Fylkesmannens vurdering og tilråding

Simaklubben har store verneverdier med tilsvarende grad av mangelloppfyllelse. Området består hovedsakelig av barskog med betydelig innslag av lauv. Store deler er belagt med MiS-restriksjoner. Verneskoggrensen går i dette området og det er underlagt kommunale vernebestemmelser ved hogst. **Fylkesmannen tilrår at Simaklubben naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt generelt og spesifikt for dette reservatforslaget.**

Sirijorda

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et område med en unik kombinasjon av ulike kalkgranskogsutforminger, gammel naturskog og velutviklede bekkekløfter med tilhørende biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har mange truede og sjeldne arter.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Naturvernforbundet peker på at området har udiskutable verdier. Prosessen rundt Lomsdal-Visten har vært uheldig der Stavassdalen og Dempa ble tatt ut. Dette henger sammen og kan sikre helheten. Vefsn kommune og Statskog SF reagerer på at området ble tatt ut av Lomsdal-Visten prosessen, men at det blir tatt inn igjen her. Statskog SF mener området ble tatt ut av prosessen med Lomsdal-Visten på grunn av de store skoginteressene, og peker på at de ikke er noe mindre i dag.

Vefsn kommune peker også på at vernet vil stenge for tilgangen til bakenforliggende skog øverst i Eiterådalen.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen er ikke enig i Vefsn kommune og Statskog SFs kritikk, og viser her til brev oversendt DN hvor vi tilrår at området tas ut av Lomsdal-Visten prosessen, men blir overført til prosessen med vern av skog på statsgrunn.

Fylkesmannen ser at området kan begrense mulighetene for å ta ut bakenforliggende skog. Ut i fra kart og opplysninger fra Statskog ser vi at Stavassdalen er den nærmeste i avstand, men at det arronderingsmessig sannsynligvis er mest naturlig å ta ut skogen via Sirijorda. Dette skyldes like mye kultur- og friluftsinnteresser rundt Stavassgården som vanskelig topografi.

I konsekvensutredningen beskrives Stavassdalen som fjellskogpreget, hogstmoden og med lav bonitet. Totalt er det i Stavassdalen 425 daa produktiv skog. Fylkesmannen vurderer

dette som lite i forhold til de store verneverdiene som er rundt Sirijorda, samt at det finnes alternative veier for å ta ut virket.

Statskog SF peker på at det er registrert et vannkraftpotensial på totalt 22,8 GWh, fordelt på 5 prosjekter. Tre av disse ligger helt og to av disse delvis innenfor verneforslaget. Dette vil ikke være realiserbart etter et eventuelt vern. Statskog mener summen av verdier er så store at de anbefaler at verneforslaget trekkes. De biologiske verdiene er etter deres syn tilstrekkelig sikret gjennom MiS-registreringer.

Fylkesmannens kommentar: Etter at Statskog SF skrev sin uttalelse, er det avklart at Vefsna blir vernet. Det synes å bli en åpning for mindre kraftutbygginger der det ikke er i konflikt med verneverdiene. Etter Fylkesmannens syn vil dette ikke være mulig her. Tre av de fem prosjektene ligger innenfor bekkekløfter hvor verneverdiene er direkte knyttet til elva. Fylkesmannen vurderer dette til ikke å være realiserbart uavhengig av et skogvern. Utbyggingen i Langskardelva vurderes likedan til å være såpass stor (12 GWh) at den ikke er forenelig med et vassdragsvern.

Kommentarer til forskrift

Vefsn kommune ber om at § 3, punkt 5 endres til "...utenom eksisterende veier og stier er forbudt". Vefsn kommune mener også at det må føres inn et nytt punkt i § 4: "Markforsterkning i stier" og § 5: "Anlegg som legger til rette for friluftsliv".

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener bruk av hest og sykkel kan foregå langs eksisterende stier, og vil derfor endre punktet i tråd med innspillet. Videre ser vi at det kan være behov for markforsterkningstiltak på eksisterende stier, men mener dette hører under skjøtselshjemmelen og vil derfor ikke ta inn et nytt punkt om dette i forskriften. Når det gjelder et nytt punkt om anlegg som legger til rette for friluftsliv, vil dette være i strid med det generelle byggeforbudet. Det er heller ikke kommet innspill på konkrete tiltak som er ønskelig. Fylkesmannen frarår derfor at det tas inn et punkt om dette.

Kommentarer til avgrensing

Det er ikke kommet innspill til avgrensingen under høringa. Imidlertid har Statskog SF under veis i prosessen kommet med innspill om et felt med contortafuru i området nord for Langskardnasen.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen foreslår å endre grensa for å få tatt ut området med contortafuru.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Store verdier er knyttet til det ganske store arealet med velutviklet kalkgranskog. Det er en styrke at denne kalkskogen også er av flere ulike utforminger, med den økte variasjonen det innebærer både på skogtypenivå og mht. biomangfold. I tillegg er det her temmelig gammel naturskog rik på viktige nøkkelementer, inkludert innslag av sterkt nedbrutt død ved og en viss dødvedkontinuitet bevart.

Deler av granskogen er uvanlig gammel til denne regionen å være. Her er et område som kombinerer mye kalkskog med gammel naturskog, egenskaper som er meget sjeldne å finne innen samme areal. Dessuten har både Sæterbekken og Velfjordskardelva gravd ut velutviklede bekkekløfter, med flere av de typiske egenskapene karakteristiske for denne naturtypen. De store naturverdiene i området er særlig begrunnet i den spesielle kombinasjonen av disse tre egenskapene. Dette fører også til at artsmangfoldet er rikt og ikke minst variert, med mange rødliste- og signalarter påvist innen mange ulike

taksonomiske og økologiske grupper. Totalt er det registrert 12 rødlistede arter innenfor det foreslåtte verneområdet. Det er bare noen få andre områder i regionen som kan vise til noe liknende, og området framstår som særlig viktig for bevaring av biomangfold. Sett i en regional sammenheng er det bare noen få andre områder som kan vise til tilsvarende kvaliteter.

Det er viktig å understreke at lokaliteten utgjør et meget verdifullt tilfang til naturverdiene innen den tilgrensende foreslåtte nasjonalparken i Lomsdal-Visten, både ved de dramatiske elvekløftene, kalkskogen og den gamle naturskogen. En del nyere hogstinngrep i området trekker verneverdiene noe ned. Dette har bl.a. ført til at arronderingen er noe uheldig i nordøstre kant (Neverslettåsen). Det har også blitt hogd verdifull naturskog helt fram til de siste par årene. Imidlertid er de viktigste partiene i liten grad berørt av tyngre nyere inngrep, slik at det som har blitt hogd ikke har spesielt stor innvirkning på verneverdiene.

Fylkesmannen ser at dette er et område med store motstridende interesser i form av friluftsliv, skogbruk, delvis vannkraft og verneverdig natur. Innenfor verneforslaget er det inngrep i form av hogstflater, plantefelt og skogsbilveger, samtidig som det på de gjenstående arealene er svært store naturverdier. De biologiske verdiene er så store at de tilsier oppretting av Sirijorda naturreservat.

Som for Geitklauvmyra så er det andre områder som inngår i verneforslaget som til en viss grad kan erstatte Sirijordas bidrag til generell og regional mangeloppfyllelse (eks. Auster-Vefsna, Simaklubben i vesentlig grad og Holmvassdalen), jf NINA Rapport 151 (2006).

Sirijorda preges av aktivt skogbruk med mye foryngelse og plantet arealer, men også av eldre hogstklasser. Det er betydelige skogressurser i området med godt nettverk av infrastruktur. Området er viktig for skogbruket og –industrien på Helgeland. Skogressursene i området tilsier at Sirijorda ikke vernes.

Fylkesmennen tilrår at Sirijorda naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt generelt og spesifikt for dette reservatet.

Sirijordselva

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at området er smalt og ligger langs Elsvasselva og Sirijordselva i Hattfjelldal. Begge elvene har liten vannføring pga overføring til Røssvatnet. Her er det bygd en skogsbilveg og ungskogsandelen er nær 70 prosent. De mener den eldre skogen er knyttet til bekkekløftene og allerede båndlagt gjennom MiS-registreringer.

Kommentarer til forskrift

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundepøver for hønsefugl, hare og storvilt. De og Statskog SF ønsker også at det tas inn et punkt til: ”Ikke til hinder for oppkjøring av skiløype til Hattrennet.” Statskog SF peker samtidig på at denne løypa er oppkjørt som skiløype store deler av året.

Statskog SF sier at vegen gjennom området er viktig for tilgangen til bakenforliggende skog, og at denne må være åpen for lovlig bruk og ferdsel, samt vedlikehold og opprusting hele året.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i

forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette på en måte som alle kan leve med ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner. Når det gjelder oppkjøring av skiløype i forbindelse med Hattrennet, mener Fylkesmannen at dette er så spesifikt at det kan og bør gis et direkte unntak i forskriften.

Kommentarer til avgrensning

Statskog SF mener ungskog, spesielt langs Sirijordselva, utgjør en uforholdsmessig stor andel av verneforslaget, og foreslår derfor at verneforslaget endres til kun å gjelde langs Elsvasselva.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen vurderer området langs Sirijordselva som det mest verdifulle ut i fra kartleggingen, og synes det er uheldig å ta ut hele dette området om det skal opprettes et naturreservat her.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Sirijordselva bidrar i følge NINA Rapport 268 (2007) til stor inndekning av mangler, selv om andre områder som foreslås tas inn i verneplanen oppfyller dette på en bedre måte, eks. Holmvassdalen, Auster-Vefsna og Henriksjønna. Området preges av aktivt skogbruk med mye ungskog (70 % iflg. Statskog), men også betydelig mengder tilgjengelig virke. Stedvis er det vanskelige driftsforhold. Skogbruksinteressene tilsier at Sirijordselva ikke bør omfattes av verneforslaget. **Fylkesmannen tilrår at Sirijordselva tas ut av verneplanen.**

Stavasselva

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et variert et bekkeløftsamfunn med dets biologiske mangfold i form av arter, økosystemer og økologiske prosesser. Spesielt viktig er det høye innslaget av biologisk gamle trær og en godt utviklet bærlyngfuruskoglokalitet ved elvesvingen i nord.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at området er bratt og utilgjengelig, og at det ikke er kjente interessekonflikter i forhold til et eventuelt vern.

Kommentarer til forskrift

Der bilvegen utgjør grensen mot et eventuelt reservat, ønsker Statskog SF at det i forskriften tas inn et punkt som åpner for rydding av vegetasjon langs vejen slik at en får utsikt mot elvejuvet og fjellene.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Fylkesmannen tilrår at Stavasselva naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt under den generelle delen, samt at det i forskriften gis åpning for rydding av vegetasjon langs vejen.

Store Fiplingdalen

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF mener at den gamle adkomstvegen til gården Bergli går gjennom området, og at denne, inkludert brua, må kunne vedlikeholdes og brukes. Videre sier de at verneforslaget i liten grad berører skogressurser, men at det er kartlagt et utbyggingspotensial på 153,6 GWh i elva.

Kommentarer til forskriften

Statskog SF peker på at en bilveg med bru krysser verneforslaget lengst i nord.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Fylkesmannen vurderer området til å ha verneverdier som kan gi grunnlag for vern, samtidig som det er hardt preget av tidligere hogst og nyplanting. Verneverdiene er til en viss grad sikret gjennom lovverket i skogbruket. Fylkesmannen tilrår at området tas ut av verneplanen.

Storelva-Stillelva

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et variert et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av arter, naturtyper, økosystemer og økologiske prosesser. Området har stor økologisk variasjon, og spesielt viktig er de store områdene med rik kalkbjørkeskog.

Hjemmelsgrunnlag

Naturrestatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at området er stort og i hovedsak består av fjellbjørkeskog, myr, impediment og snaufjell. Her er det registrert flere kulturminner i området, også samiske kulturminner. Det er store friluftsinnteresser innenfor området, i form av jakt og fiske, besøk av storfurua og deler av turruta "Norge på langs" går gjennom området. Området er viktig for reindrifta, og beiting med sau foregår årlig.

Statskog SF peker på at det er mye lett tilgjengelig skog som er definert som vernskog av Hemnes kommune og dermed underlagt restriksjoner. Området er gjennom MiS-registreringer avsatt som hensynsområde, og Statskog SFs mening var å lage en helhetlig plan for framtidig skogsdrift med miljøsyn. De bemerker at kun mindre deler av området ville bli berørt av hogst etter en slik plan, og vurderer derfor at deler av området har over middels verdi for skogbruket. Skogen har vært tenkt utnyttet lokalt gjennom rotsalg, men interessen har vært liten i stående skogressurser.

Jan Gunnar Sande mener området må vernes, men at forskrift og avgrensing må utformes så det ikke kommer i konflikt med Bjarne Johnsen's drift av gården.

Hemnes kommune ønsker primært at området tas ut av verneplanen. De peker på at dette er det området som har størst brukerkonflikter, og at skogbruksinteressene er størst i vest.

Roald Iversen mener at vernet i Spjeltfjelldalen og eventuelt dette her gjør at så store arealer blir båndlagt at ferdsel og livskvalitet forringes.

Bjarne Johnsen, Hemnes kommune, Kåre Nilsen og Steikvasselv hytteforening mener at området ikke gir inntrykk av å være inngrepsfritt. Her er det ei større hogstflate fra 1998 i vest, det har vært gjennomført større hogster langt inn i området fram til etter andre verdenskrig, det finnes to gamle småbruk og vanninntak innenfor området. Hemnes kommune peker på at de to gamle småbrukene er svært interessant i kulturlandskapssammenheng. Bjarne Johnsen og Kåre Nilsen peker på at disse gårdene har innmark som er interessant som tilleggsjord. Statskog SF viser til at det er en del hogstinngrep fra Bjørkmoen og oppover.

Bjarne Johnsen, Roald Iversen og Steikvasselv hytteforening peker på at det er mange som har slekt og venner på svensk side av grensen, og at det er mye trafikk mellom Rønes og Røssvatnet med snøskuter på vinterstid. Om det skal kjøres rundt med bil blir dette svært langt. Hemnes kommune peker på at mange har dispensasjon for bruk av snøskuter over til Sverige, og ved en endring i motorferdselsloven kan det bli aktuelt å vurdere en permanent løype gjennom dalen.

Fylkesmannens kommentar: Motorisert ferdsel vil generelt bli forbudt innenfor et eventuelt verneområde. Fylkesmannen ønsker å løse dette gjennom ei endring av grensa. Vi viser her til avsnittet om avgrensing.

Steikvasselv hytteforening mener forvaltningsmyndigheten bør være kommunalt forankret.

Fylkesmannens kommentar: Forvaltningsmyndigheten pekes ut av Direktoratet for naturforvaltning.

Kommentarer til forskrift

Bjarne Johnsen, Kåre Nilsen peker på at det tas vann fra elva til røyeoppdrett. Det må være åpning i verneforskriften for drift, vedlikehold og utvidelse av dette.

Fylkesmannens kommentar: Verneforskriften åpner for drift og vedlikehold av eksisterende anlegg.

Hemnes kommune og Statskog SF mener at verneforskriften må inneholde bestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av kulturminner og kulturlandskap innenfor området. Hemnes kommune og Hemnes snøskuterforening mener at det også må gis anledning til drift og vedlikehold av eksisterende stier og tråkk i området, og at disse må kartlegges før verneforslaget vedtas. Hemnes snøskuterforening mener ferdselsårene er mangelfullt registrert, og peker sammen med Steikvasselv hytteforening på sti fra Raudlia inn Tangvassdalen og den gamle hestevegen nord for Olfjelltuva. Håkon Økland m.fl. peker også på sistnevnte ferdselsveg. Disse må tas inn.

Statskog SF mener at rydding av området rundt hustuftene på Skog bør tillates, og at dette bør innarbeides i en eventuell forvaltningsplan. Dette gjelder også området rundt Storfurua.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen tilrår at det gjøres et direkte unntak for drift og vedlikehold av kulturminner og kulturlandskap tilknyttet de to gamle gårdene inne i området, samt at nevnte stier tas inn i § 4, punkt 10.

Hemnes kommune peker på at bruk av sykkel og hest må tillates. Punktet som omtaler dette foreslås tatt ut av verneforskriften. Hemnes snøskuterforening mener at dette må tillates etter eksisterende gamle ferdselsveger.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen tilrår at bruk av hest og sykkel tillates etter eksisterende veger og stier. Ut i fra nasjonale føringer kan vi ikke se at det er mulig å tillate fri bruk av hest og sykkel innenfor området.

Hemnes kommune og Håkon Økland m.fl. peker på at det er lagt ut kanoer til eget bruk og utleie i forbindelse med gårdsturisme i Stillelva. Forskriften må justeres slik at dette er tillatt også i framtida da dette ikke betyr noe for verneverdiene.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen ser at forbudet er uheldig, samtidig som det ikke er av betydning for verneverdiene. Fylkesmannen tilrår derfor at forbudet mot opplag av kano tas ut av forskriften.

Hemnes kommune, Hemnes snøskuterforening, Håkon Økland m.fl. og Steikvasselv hytteforening mener at punktet som begrenser bruk av området til telteleire, idrettsarrangementer og andre større arrangementer må tas ut av forskriften da det setter store begrensinger på naturlig bruk. Her er flere turmål som er mye besøkt, samt at det er tradisjon for å arrangere friluftsgudstjeneste ved Skog. Alternativt mener Hemnes kommune at aktiviteten kan være knyttet opp til merka stier eller løyper. Hemnes snøskuterforening peker på at området i dag brukes til arrangementer av forskjellig størrelse, og dersom det settes ei grense ved 30 personer vil en skoleklasse fremdeles være søknadspliktig da det er med lærere og foresatte.

På folkemøtet i Korgen 11.02.09 ble det pekt på at Bleikvassli idrettslag arrangerer en turmarsj som går gjennom området og over til Sverige. Det er et ønske om at dette også kan gjennomføres i fremtida uten å måtte søke.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen ser at denne paragrafen kan virke strengt regulerende, men peker på at den ikke er ment å ramme vanlig ferdsel, og heller ikke aktiviteter med skoleklasser. Ved forvaltning av området kommer det til å legges til grunn at arrangementer som er mindre enn en skoleklasse, og da inkludert lærer og eventuelle foresatte, ikke er søknadspliktig. Fylkesmannen foreslår at det settes en grense ved 40 personer.

I forhold til gjennomføringen av turmarsjen, vil Fylkesmannen løse dette gjennom å ta inn et punkt i § 4 om dette.

Hemnes snøskuterforening og Roald Iversen krever at motorisert ferdsel må tillates i henhold til kommunal forskrift. Steikvasselv hytteforening mener det må gjøres unntak så lovlig motorisert ferdsel på snødekt mark er tillatt også i framtiden.

Fylkesmannens kommentar: Motorisert ferdsel vil generelt bli forbudt innenfor et eventuelt verneområde. Fylkesmannen ønsker å løse dette gjennom ei endring av grensa. Vi viser her til avsnittet om avgrensing.

Kommentarer til avgrensing:

Hattfjelldal kommune og Varntresk grendelag ønsker at grensen for det foreslåtte naturreservatet justeres slik at det blir mulig å bygge veg langs østsiden av Røssvatnet i fremtida.

Bjarne Johnsen, Hemnes kommune og Kåre Nilsen ønsker at reservatgrensen skal følge Østre Tverrbekken (vestlige grein), sørsiden av Storelva opp til og med Storforsen, og langs kjerneområdet ved Stillelva og Olfjelltuva tilbake til Østre Tverrbekken. Dette vil løse utfordringer knyttet til vannuttak, mulig utnyttelse av Storelva til kraftproduksjon, bruk av gammel innmark ved Bjørkmoen og Skog som tilleggsjord, og åpne for å bruke den eksisterende skuterleden over til Sverige. Håkon Økland m.fl. foreslår nesten den samme endringen, med unntak av at grensen trekkes fra det nordøstlige hjørnet av kjerneområdet ved Stillelva og sørvestover til svenskegrensa. Videre går grenseforslaget sør for Olfjelltuva og nord for Olfjellkleppen til den møter Vestre Tverrbekken som følges nordover til ca 200 meter fra Storelva. Herfra går grensa nordøstover til Storfurua, før den vinkler nord til Storelva. Det arealet om ønskes tatt ut mellom Tverrelva, Storelva og Storfurua ønskes tatt

ut for å ha mulighet for å sette opp ei enkel bru over Tverrbekken for å binde sammen attraksjonene Storfurua og Skog. Roald Iversen foreslår at grensa i nord endres til å følge Storelva til grensen. Steikvasselv hytteforening ber om at grensa i nord justeres så den følger kjerneområdet. Hemnes snøskuterforening ber om at grensene følger nord og sørsida av kjerneområdene ved Stillelva. Statskog SF peker på at det er kartlagt et utbyggingspotensiale på 5,8 GWh innenfor området. Dette er fordelt på to prosjekter; ett i Vestre Tverrbekken med årlig produksjon på 1,88 GWh og ett i Austre Tverrbekken med årlig produksjon på 3,95 GWh. Statskog SF ber om at det tas hensyn til dette gjennom avgrensning eller forskrift. Konkret foreslås det at grensa i vest legges til Vestre Tverrbekken.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen ønsker å løse de påpekte forhold på en måte som ivaretar verneverdiene og samtidig løser de konfliktene/utfordringene som finnes i området. Vi tilrår derfor at grensa følger Vestre Tverrbekken fra Storelva opp til kote 700, til toppen på Oljfjellkleppen, videre til høyde 704, høyde 756 på Oljfjelltuva, til samløp mellom Rykkjedørelva og utløp Norsketjønna, derfra nordvestover til høyde 571, rett vest til 90 graders sving på Tverrelva og ned til Storforshaugen. Videre følger grensen sørlige breidd på Storelva ned til Vestre Tverrbekken.

Dette grenseforslaget mener vi vil ivareta verneverdiene, samt at nødvendig bruk av snøskuter for å besøke familie i Sverige vil kunne gå som før, og hogstflata fra 1998 blir holdt utenfor. Drift og vedlikehold av vannuttak til oppdrett vil uansett kunne skje, men når elva er holdt utenfor er det rom for en eventuell utvidelse her. Dette åpner etter Fylkesmannens syn også for ett av de to kraftprosjektene som Statskog SF peker på. Det andre vil derimot ikke kunne realiseres.

Fylkesmannens vurdering og tilråding

Fylkesmannen tilrår at Storelva-Stillelva naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt under den generelle delen.

Storvassåsen

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at området har liten mangeloppyllelse, og at andelen høgstaudeskog er det som gir høyest verdi. De stiller spørsmål om ikke dette er oppfylt gjennom andre verneforslag.

Naturvernforbundet mener området har større potensial for mangeloppyllelse enn det som er angitt.

Statskog SF mener området er omfattende påvirket av hogst og at den eldre skogen allerede er båndlagt gjennom MiS-registreringer. Da området har stor interesse for framtidig skogbruk ber de om at verneforslaget trekkes. Grane kommune krever at området tas ut av verneplanen.

Kommentar til avgrensning og forskrift

Det er ikke kommet innspill til forskrift og avgrensning.

Fylkesmannens vurdering og tilråding

Storvassåsen er i NINA Rapport 151 (2006) gitt liten inndekning av mangler. Denne inndekning kan til en viss grad erstattes av andre områder som er med i verneforslaget.

Skogbruksinteressene er betydelige. Storvassåsen er en del av et større sammenhengende område med gode driftsforhold og det preges av aktivt skogbruk. Store deler av området er

preget av hogst av nyere dato. Skogbruksinteressene tilsier at området ikke bør med i verneplanen. **Fylkesmannen tilrår at Storvassåsen tas ut fra verneplanen.**

Storveltia-Valmåsen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et av de største gjenværende områdene med gammel naturskog med sitt biologiske mangfold i form av arter, naturtyper, økosystemer og naturlig økologiske prosesser som fins i regionen. Spesielt viktig er store arealer med lite påvirket høgstaudeskog av ulike utforminger, en glissen reinrosekalkskogutforming i Lille Unkerdalen, store områder med gammelskog/urskog og den unike reinrose- og rødflangredominerte kalkgranskogen ved Unkra. Området har svært høyt antall trua og sjeldne arter.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Helgeland museum peker på at dette er et stort og unikt område med mye urskogsprega, gammel skog. Det er svært viktig at det vernes. Naturvernforbundet mener at området har unike og udiskutable verdier. Hele området har aldri blitt verdivurdert under ett, og ville sannsynligvis blitt vurdert til ****. Området er altså ett av de mest verdifulle, og er dessuten sterkt trua av hogst.

Statskog SF peker på at mer eller mindre hele området er skogbevokst med varierende boniteter. I Bjørnådalen (Snelitjønna-Matvassdalen) er betydelige arealer gjennomhogd og plantet i nyere tid. Dette gjelder også området mot Nordtjønna i nordvest. Også i området ovenfor det eksisterende Storveltia naturreservat er det store felt med ungskog. Totalt sett har området betydelige skogressurser som kan gi god rotnetto, og dette er det verneforslaget som isolert sett legger størst beslag på drivbare skogressurser.

Statskog SF mener området er viktig for friluftsliv. Innenfor området ligger det ei privat hytte ved Stortjønna. Koltjønna og Holmtjønna brukes mye til sportsfiske. Strandområdet i vestenden av Elsvatnet er det mest brukte badeområdet i kommunen og har en del tilrettelegging. Dette er også adkomst til overføringstunnelen og det eneste tilgjengelige båtutsettet i Elsvatnet. En godkjent, åpen skuterløype går gjennom den nordlige delen av området.

Kommentarer til forskrift

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundepøver for hønsefugl, hare og storvilt.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette på en måte som alle kan leve med ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner.

Hattfjelldal kommune peker på at Snelitjønna er drikkevannskilde for kommunen. De mener fremtidig vannforsyning blir vanskelig å gjennomføre dersom vannet er en del av naturreservatet. Statskog SF peker på at Snelitjønna tidligere var Hattfjelldals eneste drikkevannskilde, men at den i dag fungerer som reservevannskilde. Hovedvannskilden er i

dag grunnvann i nærheten av Vefsna. I forbindelse med vannuttaket er det etablert en dam ved utløpet av Snelivatnet.

Fylkesmannens kommentar: Forslag til verneforskrift inneholder et unntak som går på drift og vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet. I tillegg er vannforsyningsanlegget tatt med i de samme punkter som omtaler drift, vedlikehold og utvidelse av energianlegg. Vi kan derfor ikke se at framtidig vannforsyning blir vanskeliggjort.

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag og Statskog SF ber om at det tas inn et nytt punkt under § 4: "Ikke til hinder for motorferdsel på snødekt mark etter faste, offentlige løyper".

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener verneverdiene er der i dag selv om skuterløypa er der. Formålet er vern av skog, fortsatt bruk av skuterløypa vurderes ikke å være i konflikt med verneformålet. Fylkesmannen tilrår derfor at bruk av den lovlige, åpne skuterløypa tas inn som et punkt i § 4 i verneforskriften, samt at en eventuell omlegging av denne kan tillates etter søknad.

Statskog SF peker på at Hattrennet ikke berører dette området.

Fylkesmannens kommentar: punktet angående oppkjøring av løype til Hattrennet tas ut av verneforskriften.

Kommentarer til avgrensing

Statskog SF peker på at det er registrert et utbyggingspotensiale på 64,3 GWh i ett prosjekt i Unkerelva. Alle inngrep ligger utenfor, men utbyggingen vil føre til redusert vannføring i Unkerelva. Statskog SF mener dette er i konflikt med verneforskriften, og ber om at grensa justeres så dette kan realiseres.

Videre mener Statskog SF at grensene bør justeres i nordvest, i haken ved Nordtjønna, for å ta ut områder med ungskog. Det bør også gjøres ei avgrensing i nordøst ved Elsvatnet av hensyn til friluftsliv og transport.

Fylkesmannens kommentar: I og med at Vefsna nå blir verna mener Fylkesmannen at dette prosjektet på grunn av størrelsen ikke lenger er realiserbart, og vil ikke endre grensen ved Storveltlia. Det påpekes også at verneforskriften kun gjelder innenfor reservatets grenser, og dermed ikke kan stoppe inngrep utenfor.

Videre tilrår Fylkesmannen at Statskog SFs innspill om grenseendringer ved Elsvatnet og Nordtjønna tas inn i verneforslaget. På begge plassene foreslår Fylkesmannen ei litt større endring for å få ei god arrondering og grensepunkter som er enkle å forholde seg til i terrenget. Begge disse endringene vil ta ut arealer med ungskog som på sikt vil være av stor verdi for skogbruket.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Valmåsen-Søråsen skiller seg ut som et av de mest verdifulle skogområdene på indre Helgeland. Området er stort og velarrondert, og utgjør dermed en robust enhet som har god økologisk funksjonalitet sammenliknet med mindre områder. Her har en til dels svært spesielle skogsamfunn av internasjonal viktighet, først og fremst den meget særegne reinrose-kalkgranskogen sørøst for Stortjørna, en type som kanskje ikke er dokumentert tidligere. I tillegg finnes stedvis grunnlendt, sesongfuktig kalkgranskog av en noe mer utbredt type. Denne typen er bedre utviklet i flere andre områder i fylket (både i Vefsna-

området, Hemnes og i Rana-traktene), men det som finnes av slik skog i området har like fullt betydelige kalkskogsverdier. Dessuten må den særlig rike, reinrosedominerte kalkskogen i Storveltia naturreservat (og dessuten visse liknende partier ellers i Unkerelvas kløft) vurderes sammen med resten av området.

Samlet sett må derfor kalkskogskvalitetene vurderes som meget store i Valmåsen-Søråsen. Antakelig er den største kvaliteten til området knyttet til de store arealene med virkelig gammel naturskog, med høy tetthet og kontinuitet av gamle trær og død ved. Dette gjør området bortimot unikt i Vefsna-dalføret (og hele indre Helgeland), der engelskbrukperioden ellers har vært bortimot altomfattende og ført til at gammel naturskog er begrenset til noen få og små restarealer. Her fins derimot et stort areal med slik skog, kanskje det største sammenhengende arealet med strukturrik høykontinuitetsgranskog som er dokumentert i fylket.

Artsmangfoldet er rikt, særlig av vedboende sopp og knappenålslav knyttet til gammel naturskog, i noe mindre grad også karplanter og (trolig) jordboende sopp (i kalkskogene). Mht. vedboende sopp på gran har lokaliteten kvaliteter som nesten ikke er kjent andre steder i fylket. Mykorrhizasoppfungaen i området har trolig også et meget rikt mangfold, sannsynligvis inkludert et temmelig høyt antall rødlistearter. Det er totalt registrert 23 rødlistearter innenfor området.

Dette området faller i samme klasse som Holmvassdalen og Auster-Vefsna, og utgjør sammen med disse toppsjiktet av verneverdige skogområder på indre Helgeland. Alle har svært store naturverdier, men med ulike egenskaper i ulik grad, og med forskjellige styrker og svakheter. Derfor utfyller de hverandre, og er i større grad komplementære enn de er like. Storveltia-Valmåsen skiller seg spesielt ut i kraft av de store arealene med virkelig gammel naturskog, noe som i praksis mangler helt i de andre områdene. Derimot kommer det svakere ut mht. naturgitte egenskaper (bl.a. kalkskog). Imidlertid må en da understreke at helt særegne kalkskogtyper som i liten grad eller ikke i det hele tatt finnes i de andre områdene er representert her, i form av den tørre Dryas-kalkskogen i Storveltia (og også delvis ellers i Unkerelvas kløft), og den fuktige utformingen sørøst for Stortjørna.

Valmåsen er et stort sammenhengende skogsområde med stor verneverdi og stort bidrag til mangeloppfyllelse. Samtidig er det svært store skogbruksinteresser i området. Valmåsen er med sin beliggenhet sentralt i bygda særdeles verdifull for skogbruksnæringa, spesielt i Hattfjelldal. Her er det kort avstand til markedet (Arbor) og mye lett-drevet skog som preges av aktivt skogbruk herunder store områder med ungskog. I følge Statskog var betydelig areal gjennomhogd og tilplantet på '90-tallet. Dette området er det som isolert sett legger størst beslag på drivbare skogressurser i planforslaget. Området kan for enkelte verneverdier erstattes med andre foreslåtte verneområder, men har samtidig en del kvaliteter som er helt unike og finnes kun her.

Området har både store skogressurser og unike verneverdier. Området har store arealer med gammelskog med høy kontinuitet, og det finnes helt unike reinrosekalkskogutforminger her. Verneverdiene innenfor det foreslåtte området er så store at de bør sikres gjennom vern. De sterke skogbruksinteressene tilsier at Valmåsen ikke bør tas med i verneplanen. Forslaget som gjelder Storveltia er ikke i tilsvarende konflikt med skogbruksinteressene, og kan tas med i verneplanen uten særlige konflikter med skogindustrien. Om det kun blir et vern av den delen som ligger i Storveltia, må en være klar over at de mest unike naturverdiene ikke blir vernet.

Fylkesmannen tilrår at Storveltia-Valmåsen naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt generelt og spesifikt for dette reservatet.

Tuvhaugen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området ligger på kalkrik grunn og domineres av rike vegetasjonstyper med godt utviklet naturskogsdynamikk.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Hemnes kommune peker på at dette er det området i deres kommune som har lavest konfliktnivå, men samtidig er det også her det er lavest verneverdier. Statskog SF sier at hele området er underlagt kommunens vernskogbestemmelser, og at deler av den produktive skogen er båndlangt gjennom MiS-registreringer. De mener området har stor verdi for skogbruket, men at det er snakk om begrensede ressurser. Det har fra naboer tidligere vært interesse for større vedhogster i området. Jan Gunnar Sande håper dette området blir vernet.

Kommentarer til forskrift

Det er ikke kommet innspill til forskriften.

Kommentarer til avgrensing

Statskog SF mener kraftgata i nordøst bør danne avgrensingen, samt at grensedragingen gjennom ungskogsfelt er uheldig. Hemnes kommune ønsker at grensene gås opp for å sikre at det ikke kommer ungskog og hogstflater innenfor.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen har gått opp grensene. På befaring 10.06.08 ble grensene gått med GPS og justert i forhold til hogst og andre inngrep. Det er ei mindre hogstflate som har kommet med sørøst for Stortuva, men dette var svært vanskelig å unngå av arronderingsmessig hensyn. Fylkesmannen er enig i at grensa skal følge kraftlinja.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Fylkesmannen tilrår at Tuvhaugen naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt generelt og spesifikt.

Varnvassdalen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. I nord domineres området av rik bjørkeskog. I sør er det stor overvekt av furu, som ellers er sjelden i regionen, samt en liten granforekomst som er plantegeografisk interessant.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at området ligger i et område der frie utmarksområder har stor betydning for lokal bosetting og næringsliv. Ut over at enkelte av hytteierne ved Varnvatnet

har hugget hytteveden i det området som foreslås verna, er det skogbruksmessig marginal interesse her.

Sæterstad gård mener at en eventuell opprettelse av et naturreservat ikke er forenelig med deres bruk, og går i mot dette.

Kommentarer til forskrift

Sæterstad gård mener beiting er viktig for naturmiljøet, noe omtalen av den nordre delen også sier. De peker på at fremtidig beitebruk kan stille krav til gjerding som vi ikke ser i dag.

Fylkesmannens kommentar: Forslaget til verneforskrift åpner for oppsetting av gjerder i forbindelse med beiting. Dette er søknadspliktig, men i og med at beite er viktig for verneverdiene i deler av naturreservatet vil en forsøke å finne gode løsninger på dette.

Sæterstad gård ser muligheter for å utnytte vannressursene til å produsere strøm, noe verneforskriften ikke gir adgang til. Statskog SF peker på at det er kartlagt et utbyggingspotensiale på 10 GWh. Oppretting av et reservat vil hindre kanalisering av vann til inntaket.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen ser mulighetene for å produsere kraft her. I NVEs base er det aktuelle prosjekter som utnytter fallet fra Favnavatnet ned mot Varnvatnet (21,1 GWh), samt to mindre prosjekter nord og øst for Sæterstad gård. De to sistnevnte er ikke berørt av verneforslaget. I tillegg har Statskog planer om et prosjekt som utnytter fallet fra Storaven ned mot Røssvatnet. Dette innebærer også overføring av vann fra Jotjørnbekken til Storaven. Ved ei mindre endring av grenseforslaget vil dette være mulig.

Fylkesmannen er usikker på hvor aktuelt prosjektet som utnytter fallet fra Favnavatnet mot Varnvatnet er. Det er behandla i Samla plan, men ikke omsøkt så vidt Fylkesmannen kjenner til. Vi vurderer det som lite aktuelt i og med at det ikke har kommet innspill om dette.

Sæterstad gård peker på at det i dag oppfordres til å satse på naturbasert reiseliv, noe de også ønsker å gjøre så lenge det gir inntekter og sysselsetting. De ønsker at det åpnes for restaurering og aktiv bruk av kulturminner, tilrettelegging for vandring, jakt og fiske blant annet gjennom merking, klopplegging, bruer, leirplasser, kanoer og båter, naust og bålplasser, kultivering av fiskevann, oppkjøring av skiløyper og skuterløyper for skuterkjørere og høsting av sopp og ville vekster.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen er enig i at det oppfordres til å satse på naturbasert reiseliv, og mener dette er forenelig med naturvern. Konkret vil Fylkesmannen peke på at det ikke er et forbud mot organisert ferdsel og bruk av kulturminner, jakt, fiske, ferdsel i seg selv eller kultivering av fiskevann. Jf andre forskrifter foreslår vi å ta ut forbudet mot opplag av båt. På bakgrunn av den eksisterende bruken mener vi det er riktig å ta inn et punkt under § 5 angående merking og klopplegging av stier. På samme måte er det i samme paragraf et punkt som omtaler teltleire. Fylkesmannen mener det kan gis langvarige dispensasjoner til dette såfremt det ikke er i konflikt med verneverdiene. Fylkesmannen mener også at et uttak av urter kan skje på samme måte som høsting av bær og sopp, og anbefaler at dette punktet endres til å gjelde bær, sopp og urter.

Ut i fra nasjonale føringer ser vi det imidlertid ikke tilrådelig å ta inn et generelt punkt som åpner for bygging av naust og tilrettelegging av bålplasser, samt oppkjøring av skiløyper og skuterløyper. Fylkesmannen vil her også peke på at det eksisterer ei åpen, godkjent løype

nord for verneforslaget, som det skal være mulig å lage ei tilkomstløype til uten å komme i konflikt med et eventuelt naturreservat.

Kommentarer til avgrensing

Statskog SF ønsker en mindre justering av grensen i vest for å ha muligheten til å realisere et kraftprosjekt.

Fylkesmannens kommentar: Dette er en svært liten justering som kan gjennomføres uten at det er i konflikt med naturverdier innenfor det foreslåtte naturreservatet.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Fylkesmannen tilrår at Varnvassdalen naturreservat opprettes med de grensejusteringer og forskriftsendringer som er omtalt generelt og spesifikt for dette området.

Virvassdalen

Verneformål

Formålet med fredningen er å bevare et stort og tilnærmet urørt bjørkeskogsområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området er representativt for regionen, og har en stor høydegradient.

Hjemmelsgrunnlag

Naturreservatet opprettes med hjemmel i naturvernlovens § 8.

Generelle kommentarer til verneforslaget

Statskog SF peker på at dette er et større løvskogsområde hvor den produktive skogen er i den nedre delen, opp til Kaffebecken. Det ligger to private hytter innenfor området, og det er registrert mange kulturminner her. Området er viktig for reindrift.

Videre peker de på at dette på samme måte som Storelva-Stillelva er et område som er registrert som et hensynsområde og hvor det eventuelt skal utarbeides en helhetlig plan for miljøtilpasset hogst. Volumet av bjørk er vesentlig, men det er delvis vanskelig tilgjengelig og av lav bestokning. Det er tidligere gitt tillatelse til vedhogst til hyttene ved Virvatnet innenfor det foreslåtte verneområdet.

Statskog SF sier at de fleste elvene og bekkene innenfor verneforslaget er regulert, men at det likevel er kartlagt et utbyggingspotensiale på 15,25 GWh fordelt på to prosjekter. På grunn av store friluftsinnteresser i området anser Statskog SF disse prosjektene som uaktuelle på nåværende tidspunkt.

Statskog SF mener området er viktig for friluftsliv sommer og vinter. Her er det flere stier innover fjellet, og ved flere parkeringsplasser er det satt opp benker og bord. Bilvegen er på vinterstid en av kommunens åpne, godkjente skuterløyper.

Jan Gunnar Sande håper at dette rike, trestjernes området blir verna.

Svaipa sameby peker på at de og Grans sameby bruker Virvassdalen som sommerbeite. I forslag til ny reinbeitekonvensjon legges det opp til at de skal kunne bruke dette området også i fremtida.

Fylkesmannens kommentar: Verneforskriften skiller ikke på om reindriften er svensk eller norsk, men på aktivitetene som utføres.

Kommentarer til forskrift

FNF-Nordland synes det er uheldig at bruk av hest skal begrenses til veger og merka stier. Dette vil her bety en sti som Rana Turistforening (RT) har ansvar for. Her er det en kommersiell aktør som driver med hest og det er inngått avtale om at han ikke skal bruke RTs stinett. Det er derfor behov for en egen sti til hestebruk, evt. at denne legges utenfor området.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen vil endre § 3, punkt 5 til å gjelde eksisterende veger og stier. Videre mener vi at ferdsel med hest bør kanaliseres til disse og at det ikke skal opprettes nye stier. Om dette byr på utfordringer i forhold til slitasje og vedlikehold bør det være mulig å få til et spleiselag for å drifte dette. Fylkesmannen viser også til allemannsretten og friluftsløven.

Statskog SF ber om at det i verneforskriften åpnes for at hyttene ved Virvatnet kan ta ut ved innenfor det foreslåtte reservatet. Om dette ikke tillates vil de få problemer med vedforsyning til hyttene.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen tilrår at det åpnes for at eksisterende hytter ved Virvatnet kan ta ut ved innenfor reservatet, da det er en lang tradisjon for dette og det ikke finnes andre alternativer.

Kommentarer til avgrensning

Statskog SF mener unødvendig mye snaufjell er tatt med langs nordsida av Virvassdalen. Det bør tas ut.

Fylkesmannens kommentar: Fylkesmannen mener det er vanskelig å finne gode grensepunkter på denne sida av vegen, og velger å beholde Litlandfjellet som grensepunkt. Imidlertid trekkes grensa ned lengre øst, og legges på høyde 742 moh, 764 moh og bort til det østligste grensepunktet. Dette tar ut arealer som ikke har skogmessig betydning i dag, samtidig som en fremdeles har oppfylt kravet om klimagrader.

Fylkesmannens vurdering og tilrådning

Fylkesmannen tilrår at Virvassdalen naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt i den generelle delen og spesifikt for dette området.

Tilråding etter høringa

Fylkesmannen tilrår at følgende områder vernes som naturreservat:

Område	Kommune	Verne-verdi	Areal (daa)	Prod. areal	Volum (m ³)
Almdalsforsen naturreservat	Grane	**	328	230	2 453
Auster-Vefsna naturreservat	Grane og Hattfjelldal	****	16 092	9 680	80 927
Bakomsmitt naturreservat	Hattfjelldal	***	2 793	2 210	12 288
Bjerkadalen naturreservat	Hemnes	**	3 787	2 560	28 255
Forradalen naturreservat	Grane	**	1 321	450	2 564
Henrikstjønnna naturreservat	Rana	***	397	397	2 586
Indre Pantdalen naturreservat	Hattfjelldal	**	16 382	4 810	9 790
Langtjørnlia naturreservat	Rana	**	5 853	0	0
Litle Fiplingdalselva naturreservat	Grane	***	626	550	4 036
Mellingsdalen naturreservat	Grane og Namsskogan	**	8 904	2 529	16 574
Raudvassåsen naturreservat	Grane og Hattfjelldal	***	24 462	5 880	5 718
Raudvatnet naturreservat	Hattfjelldal	**	23 456	6 290	5 329
Røssvassholmen naturreservat	Hattfjelldal	***	3 408	2 500	16 113
Simaklubben naturreservat	Hemnes	***	2 591	1 740	16 761
Sirijorda naturreservat	Vefsn	***	6 243	3 455	42 314
Stavasselva naturreservat	Grane	**	568	360	4 623
Storelva-Stillelva naturreservat	Hemnes	***	11 207	5 230	8 616
Tuvhaugen naturreservat	Hemnes	**	972	710	3 475
Storveltia-Valmåsen naturreservat	Hattfjelldal	***	15 177	9 340	49 346
Varnassdalen naturreservat	Hattfjelldal	***	5 998	330	604
Virvassdalen naturreservat	Rana	***	31 446	8 370	8 197
Totalt			182 011	67 621	320 569

Videre tilrår Fylkesmannen at følgende områder tas ut fra verneplanen:

Område	Kommune	Verne-verdi	Areal (daa)	Prod. areal	Volum (m ³)
Almlia	Rana	**	173	173	1 575
Danielåsen	Grane	**	4 697	1540	8 865
Geitklauvmyra	Grane	***	1 455	1300	13 000
Greipsfjellet-Bukksvatn	Hattfjelldal	**	18 299	0	0
Sirijordselva	Hattfjelldal	**	543	500	3 264
Store Fiplingdalen	Grane/Hattfjelldal	**	347	280	2 761
Storvassåsen	Grane	**	2 537	1850	9 300

Oppsummering av endringer som foreslås etter høringa

I tabellen under er de største endringene etter høringen listet opp:

Område	Hva	Endring
Alle	Bålbrenning	Fylkesmannen tilrår at bålbrenning blir tillatt i alle reservater
Alle	Snøskuter i reindrift	Det gjøres unntak for motorferdselsforbudet for bruk av snøskuter i forbindelse med reindrift i alle reservater
Alle	Barmarkskjøring og bruk av helikopter	Det åpnes for bruk av barmarkskjøretøy og start/landing med helikopter etter søknad i forbindelse med reindrift i alle reservater
Alle	Uttak av materiale til samisk husflid	Skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander tillates uten søknad i alle reservater.
Alle	Uttak av bjørk til reindriften	Uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr tillates

		uten søknad i alle reservater
Alle	Bruk av hest og sykkel	Fylkesmannen tilrår at bruk av sykkel, hest og kjerre samt bruk av hest til ridning og kløving tillates etter eksisterende vegar og stier
Alle	Uttak av urter	Fylkesmannen tilrår at punktet i § 4 som gjør unntak for sanking av bær og matsopp også tar inn spiselige urter
Alle	Organisert ferdsel	Fylkesmannen tilrår at § 3, punkt 6 endres til: "Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer med mer enn 40 personer er forbudt".
Alle	Rydding av eksisterende, ikke navngitte stier	Fylkesmannen tilrår at det tas inn et punkt i § 5 som åpner for rydding, merking og vedlikehold av eksisterende stier som ikke er navngitt i § 4.
Alle	Opplag av båt	Fylkesmannen tilrår at forbudet mot opplag av båt tas ut av de forskriftene dette har vært et tema.
Auster-Vefsna	Rydding av stier	Fylkesmannen tilrår at det tas inn et punkt i § 4 angående rydding og vedlikehold av fiskeplasser og eksisterende stier til disse.
Auster-Vefsna	Avgrensing	Fylkesmannen tilrår at områder med ungskog Mjølkarlidalsbekken og på sørsiden av Auster-Vefsna ved Tjuvhusholten tas ut av verneforslaget. Ved Storia endres grensen så den følger veien.
Auster-Vefsna	Drift av veg	Fylkesmannen tilrår at Stormli- og Berglivegen behandles likt i verneforskriften. Videre tilrås det at det langs vegen etter søknad kan legges til rette for fiske gjennom etablering av parkeringsplasser, informasjon med mer i forbindelse med fiske så lenge det ikke er i konflikt med verneverdiene.
Bjerkadalen	Avgrensing	Fylkesmannen tilrår at vegen opp til Øninglia tas ut av verneforslaget ved at det lages en korridor langs vegen, samt at et område rundt Reinforsmoen tas ut. Videre tilrår vi at veien opp til Skruvnaglen/Øninglia og området videre øst tas ut av verneforslaget.
Bjerkadalen	Stier og kulturspor	Fylkesmannen tilrår at det tas inn et punkt i verneforskriften som tillater drift og vedlikehold av stier, ferdselsårer og skjøtsel av kulturminner.
Henrikstjønnå	Avgrensing	Fylkesmannen tilrår at grensen endres i nord for å sikre adgang til bakenforliggende skog.
Langtjørnlia	Åpen skuterløype	Fylkesmannen tilrår at det gjøres et direkte unntak for bruk av eksisterende, lovlig og åpen skuterløype innenfor naturreservatet, samt at det kan gis tillatelse til omlegging av løypa etter § 5.
Mellingsdalen	Avgrensing	Fylkesmannen tilrår at reservatgrensa følger Stillelvas vestre bredd
Mellingsdalen	Bruk av motorbåt	Fylkesmannen tilrår at verneforskriften endres slik at bruk av motorbåt opp Vesterelva blir tillatt opp fra Mellingsvatnet til naturlig stopp.
Mellingsdalen	Motorferdsel på veg	Fylkesmannen tilrår at det tas inn et punkt i verneforskriftens § 4 som tillater motorisert ferdsel, inkludert snøskuter på snødekt mark, etter eksisterende

		veg fram til Storlistua
Raudvassåsen	Uttak av ved	Fylkesmannen tilrår at det åpnes for hogst av ved til på vernevedtaket eksisterende hytter ved Gluggvatnet
Raudvassåsen	Grenseendring	Fylkesmannen tilrår ei mindre grenseendring øst for Raudvatnet av hensyn til reinbeitedistriktets planer om å sette opp Hytte(r).
Raudvatnet	Åpen skuterløype	Fylkesmannen tilrår at det gjøres et direkte unntak for bruk av eksisterende, lovlig og åpen skuterløype innenfor naturreservatet, samt at det kan gis tillatelse til omlegging av løypa etter § 5.
Simaklubben	Tilgang til bakenforliggende skog	Fylkesmannen foreslår at det tas inn et punkt i verneforskriftens § 5 som tillater motorferdsel i forbindelse med skogbruk på privat grunn i Rebbaslia
Sirijorda	Avgrensing	Fylkesmannen tilrår at grensa trekkes lengre vest i området ved Neversletta og Langskardnassen for å ta ut et område med contortafuru og snaufjell.
Storelva-Stillelva	Vedlikehold av kulturminner og kulturlandskap	Fylkesmannen tilrår at det tas inn et punkt i forskriftens § 4 som åpner for skjøtsel av kulturminner og kulturlandskap innenfor naturreservatet.
Storelva-Stillelva	Stier og ferdselsveger	Fylkesmannen tilrår at de stier/ferdselsveger det har kommet innspill om gjennom prosessen tas inn i verneforskriftens § 4, punkt 10.
Storelva-Stillelva	Båtopplag	Fylkesmannen tilrår at forbudet mot opplag av båt tas ut av forskriften
Storelva-Stillelva	Avgrensing	Fylkesmannen tilrår at grensen i vest flyttes til Vestre Tverbekken, samt reduksjon i nord og øst
Storelva-Stillelva	Turmarsj	Fylkesmannen tilrår at det tas inn et punkt i verneforskriftens § 4 som åpner for gjennomføring av turmarsj
Storveltia-Valmåsen	Drift av vannforsyning	Fylkesmannen tilrår at drift, vedlikehold og utvidelse tas inn i de samme punktene som energianlegg.
Storveltia-Valmåsen	Grenseendring	Fylkesmannen tilrår at ungskog tas ut ved å endre grensa i nordøst og nordvest.
Storveltia-Valmåsen	Åpen skuterløype	Fylkesmannen tilrår at det gjøres et direkte unntak for bruk av eksisterende, lovlig og åpen skuterløype innenfor naturreservatet, samt at det kan gis tillatelse til omlegging av løypa etter § 5.
Tuvhaugen	Avgrensing	Fylkesmannen tilrår at grensen følger kraftlinja i nordøst.
Varnvassdalen	Vedlikehold av stier	Fylkesmannen tilrår at det tas inn et punkt som åpner for merking og klopplegging av eksisterende stier i verneforskriftens § 5.
Varnvassdalen	Opplag av båt	Fylkesmannen tilrår at dette punktet tas ut av verneforskriften
Varnvassdalen	Grenseendring	Fylkesmannen tilrår at grensa endres i vest. Dette vil muliggjøre et vannkraftprosjekt uten at det går ut over verneverdiene.
Virvassdalen	Grenseendring	Fylkesmannen tilrår at arealer med snaufjell tas ut i nordøst.
Virvassdalen	Uttak av ved	Fylkesmannen tilrår at det åpnes for hogst av ved til på vernevedtaket eksisterende hytter ved Virvatnet

Kompenserende tiltak

Fylkesmannen vil peke på at verneplanen lokalt kan føre til at betydelige arealer blir vernet, og at det derfor bør følge kompenserende tiltak med denne verneplanen.

- Grunneier bør få ordinær erstatning tilsvarende andre vernesaker
- Reindriftsnæringen gis erstatning etter vanlige regler og praksis
- Regjeringen bør opprette næringsfond for de berørte kommunene
- På grunn av Arbor Hattfjelldals viktige rolle for Hattfjelldal kommune, bør det gis kompensasjon for å sikre fortsatt konkurransedyktighet i markedet. Tiltak som kan redusere eller kompensere økte råvarekostnader bør diskuteres nærmere med bedriften.

I forbindelse med oppretting av næringsfond bør Regjeringen opprette dette i samarbeid med kommunene.